

Облікова документація на пам'ятку археології

Городище сотенного містечка Горошине,
XVII-XVIII ст.

- 1 – Облікова картка – 32 арк.
- 2 – Витяги – 17 арк.
- 3 – Історична довідка – 39 арк.
- 4 – Акт візуального обстеження – 27 арк.
- 5 – Копія диплома – 1 арк.

116 арк.

Полтава-2024

ПОГОДЖЕНО:

Директор Департаменту
культури і туризму Полтавська
обласної державної (військової)
адміністрації

_____ Ірина УДОВИЧЕНКО

«___» _____ 2025 р.

Додаток 2
до Порядку обліку об'єктів
культурної спадщини
(пункт 3.1 розділу III)¹

Облікова картка

I. Основні відомості

Найменування об'єкта Городище сотенного містечка Горошине, XVII-XVIII ст.
(Стара назва – Літописне городище «Горошин» часу Київської Русі, X – XIII ст.)

Датування об'єкта

XVII-XVIII ст., доба козацтва (модерний час).

Дати і № рішень, відповідно до яких пам'ятку взято на облік / занесено до Реєстру та визначено її категорію

Пам'ятка внесена до Переліку пам'яток історії та культури області, взятих на державний облік та під охорону Рішенням виконавчого комітету Полтавської обласної ради народних депутатів від 23 квітня 1982 року № 247.

Вказану пам'ятку культурної спадщини Полтавської області, яка перебувала на обліку відповідно до законодавства, що діяло до набрання чинності Закону України «Про охорону культурної спадщини», Наказом Міністерства культури, молоді та спорту України від 25.02.2020 р. № 1062 занесено до Державного реєстру нерухомих пам'яток України за категорією **пам'ятка археології місцевого значення**.

Охоронний № 2891-Пл.

Місцезнаходження:

КАТОТТГ² UA53020150000098867

область Полтавська

район Кременчуцький

територіальна громада Оболонська

населений пункт (категорія та назва) село Горошине

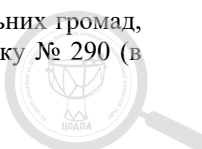
район населеного пункту (за наявності) південно-західна ділянка старовинної, історичної частини села XVII-XIX ст., що розміщується в сучасному с. Горошине.
адреса (тип та назва вулиці, номер будинку) на південь та південний захід від вул. Поділ, у південно-західній ділянці історичної частини сучасного с. Горошине (міст через р. Борис).

GPS координати (орієнтовні координати центроїда або точки в межах об'єкта, його контуру)

Вказана пам'ятка складається з двох частин: I – замок сотенного містечка Горошине та II укріплене передмістя (посад), яка розташована в межах посаду

¹ Додаток 2 в редакції Наказу Міністерства культури та інформаційної політики № 158 від 01.03.2024, з урахуванням змін, внесених Наказом Міністерства культури та інформаційної політики № 244 від 28.03.2024

² КАТОТТГ – Кодифікатор адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад, затверджений наказом Міністерства розвитку громад та територій України від 26 листопада 2020 року № 290 (в редакції наказу Міністерства розвитку громад та територій України від 12 січня 2021 року № 3)

містечка та решток валу укріпленого передмістя (посаду) в північно-східній частині:

I. Замок сотенного містечка

№ п/п	Координати*	
	градуси, мінути, секунди (датум WGS 84) N	O
<i>Крайня північна точка</i>		
1.	49° 38' 49.4825"	32° 43' 39.6236"
<i>Крайня південна точка</i>		
2.	49° 38' 44.0232"	32° 43' 38.6940"
<i>Крайня західна точка</i>		
3.	49° 38' 45.9960"	32° 43' 34.7592"
<i>Крайня східна точка</i>		
4.	49° 38' 47.6448"	32° 43' 43.2552"

II. Укріплене передмістя (посад) разом із замком

№ п/п	Координати*	
	градуси, мінути, секунди (датум WGS 84) N	O
<i>Крайня північна точка</i>		
1.	49° 38' 55.3381"	32° 43' 41.6569"
<i>Крайня південна точка</i>		
2.	49° 38' 37.2679"	32° 43' 48.0097"
<i>Крайня західна точка</i>		
3.	49° 38' 44.7486"	32° 43' 32.4596"
<i>Крайня східна точка (по реконструйованому валу посаду)</i>		
4.	49° 38' 44.8206"	32° 43' 53.2399"

Рештки валу укріпленого передмістя посаду (збережена ділянка)

№ п/п	Координати*	
	градуси, мінути, секунди (датум WGS 84) N	O
<i>Крайня північно-західна точка</i>		
1.	49° 38' 48.9264"	32° 43' 51.8952"
<i>Крайня південно східно точка</i>		
2.	49° 38' 47.2986"	32° 43' 53.7666"

*Вказані географічні координати зняті за допомогою навігаційного приладу GARMIN (GPSMAP 64), серійний номер 38MO55447, інвентарний номер №10480099.

Орієнтовна територія об'єкта: площа (га), опис меж

Пам'ятка археології місцевого значення знаходиться на лівому березі р. Сули на надзаплавному підвищенні, яке розкинулося між Сулою та її лівобічною

притокою – р. Борис, і має меридіональний напрям вздовж річищ річок Сули та Борис. І саме на його південно-західному куті, де р. Борис впадає до р. Сули, розкинулися *рештки сотенного містечка Горошине*. Вони на сьогодні складається з двох частин – замку сотенного містечка та укріпленого передмістя (посаду). Вони займають практично все півострівне надзаплавне підвищення, яке обмежене: з півночі та заходу – р. Сулою, із півдня та південного сходу – р. Борис. Зі східного боку проходить дорога, що веде на лівий берег р. Борис та далі на лівобічні луки р. Сули, на південь від села в ур. Драчки (кол. хутір Драчки). Укріплений майданчик сотенного козацького містечка Горошине, що має підпрямокутну у плані форму, знаходиться у західній частині зазначеного вище півострівного надзаплавного підвищення.

Загальна площа пам'ятки (замку з укріпленим передмістям) складає бл. 16 га. Площа замку – 1,5 га (100х150 м).

* додаються графічні матеріали – Ілюстрації I.1 - I.4.

Тип пам'ятки

☐ споруда (витвір)	☐ комплекс (ансамбль)
☐ споруда (витвір), що є складовою частиною комплексу (ансамблю)	☒ визначне місце

Вид пам'ятки

☒ археологічний	☐ містобудування
☐ історичний	☐ садово-паркове мистецтво
☐ монументальне мистецтво	☐ ландшафт
☐ архітектура	☐ наука і техніка

Категорія (рекомендована)

☐ пам'ятка національного значення
☒ пам'ятка місцевого значення

Форма власності:

☒ приватна	☐ державна
☒ комунальна	☐ не відомо

На сьогодні більша частина пам'ятки археології місцевого значення – Городище сотенного містечка Горошине, XVII-XVIII ст. розташована у межах несформованого земельного масиву (КОАТУУ 5324581501, Зона 01, Квартал 002). У межах цього масиву знаходяться 9 вже сформованих земельних ділянок: 8 з них мають форму приватної власності, і 1 земельна ділянка – невизначена. Відомості про кадастрові номери земельних ділянок, площі та призначення подані нижче:

5324581501:01:002:0070 – приватна власність (власник – Дурник Іван Петрович), землі сільськогосподарського призначення, для ведення особистого селянського господарства, площа 0,16 га (територія посаду);

5324581501:01:002:0102 – приватна власність (власник – Нагайник Раїса Петрівна), землі сільськогосподарського призначення, для будівництва і обслуговування житлового будинку,

господарських будівель і споруд (присадибна ділянка), вул. Поділ, с. Горошине, площа 0,13 га (територія посаду);

5324581501:01:002:0144 – приватна власність (власник – Головенко Марія Володимирівна), землі сільськогосподарського призначення, для ведення особистого селянського господарства, площа 0,25 га (територія посаду);

5324581501:01:002:0098 – приватна власність (власник – Дикун Сергій Геворкієвич), землі сільськогосподарського призначення, для будівництва і обслуговування житлового будинку, господарських будівель і споруд (присадибна ділянка), с. Горошине, площа 0,1 га (територія посаду);

5324581501:01:002:0069 – приватна власність (власник – Хуголь Надія Іванівна), землі сільськогосподарського призначення, для ведення особистого селянського господарства, площа 0,19 га (1/3 – ділянки на території замка; 2/3 – ділянки на території посаду);

5324581501:01:002:0097 – приватна власність (власник – Шаповал Микола Михайлович), землі сільськогосподарського призначення, для ведення особистого селянського господарства, площа 0,16 га (територія замка);

5324581501:01:002:0207 – приватна власність (власник – Зікранець Іван Іванович), землі сільськогосподарського призначення, для ведення особистого селянського господарства, садівництва, городництва, сінокосіння і випасання худоби, с. Горошине, площа 0,1892 га (територія замка);

5324581501:01:002:0135 – приватна власність (власник – Таткало Василь Іванович), землі сільськогосподарського призначення, для ведення особистого селянського господарства, площа 0,14 га (територія посаду);

5324581501:01:002:0118 – не визначено, землі сільськогосподарського призначення, для ведення особистого селянського господарства, площа 0,4 га (територія посаду).

Уповноважена(ний) власником особа (орган) Відділ освіти, культури, молоді та спорту Оболонської сільської ради Кременчуцького району Полтавської області. Начальник – *Юрченко Віктор Васильович*.

вул. Позена, 5, с. Оболонь, Кременчуцький район, Полтавська область, 38230. Код ЄДРПОУ: 43910982.

Користувач Оболонська сільська рада Кременчуцького району Полтавської області.

вул. Позена, 1/2, с. Оболонь, Кременчуцький район, Полтавська область, 38230. Голова – Пустовойтов Борис Васильович. Код ЄДРПОУ: 22543563.

(зазначаються повне найменування юридичної особи та ідентифікаційний код в Єдиному державному реєстрі підприємств і організацій України або прізвище, власне ім'я, по батькові (за наявності) фізичної особи, серія (за наявності) і номер паспорта, дата його видачі й ким виданий, дані про реєстрацію за місцем проживання (перебування)).

II. Характеристика об'єкта

Характеристика території, на якій знаходиться об'єкт

☐ історичний центр міста	☐ паркова (зелена) зона
☐ міський ландшафт	☒ сільськогосподарські землі
☒ сільський ландшафт	☐ заповідні території
☐ індустріальний ландшафт	☐ ліс
☐ природний ландшафт	☐ дно водних об'єктів
☐ інше _____	

Роль пам'ятки в навколишньому середовищі

☐ об'єкт домінує / є домінантою	☒ вгадується на поверхні землі (простежуються окремі елементи)
☐ об'єкт є акцентом в локальному просторі	☐ об'єкт відмічений на місцевості (трасування тощо)
☐ об'єкт є частиною регулярної забудови	☒ сліди об'єкта на поверхні відсутні
☐ видимий при безпосередньому наближенні	

☐ інше _____

Просторові характеристики об'єкта

Рештки сотенного містечка Горошине займають практично все півострівне надзаплавне підвищення, яке обмежене річками Сулою та її лівобічною притокою р. Борис. Надзаплавне підвищення має розміри 600 м (по осі північ – південь) та 550 м (по осі захід – схід). Загалом площа бл. 19 га. Саме укріплене передмістя (посад), включаючи і замок, займає практично всю площу підвищення, окрім невеличкої східної частини, яка знаходиться за полотном асфальтованої дороги, площа пам'ятки складає бл. 16 га.

Замок сотенного містечка Горошине, що розташований у західній частині вказаного підвищення, коло річки Сули і височіє над рівнем заплави більше 2,0 м. Його розміри по довгій осі північний схід – південний захід – 150 м (паралельно річищу р. Сули), по меншій – 100 м, площа – 1,5 га.

На сьогоднішній день вали замку не збереглися. Із фортифікаційних споруд зазначеного укріплення збереглися лише рів по меншій осі – з північного сходу та південного заходу. На сьогодні його ширина становить до 2 м, а глибина до 1 м. У північно-східній частині замчища помітний ще один рів шириною також до 2 м та глибиною до 1 м, який ділив зазначене укріплення на дві нерівномірні частини. З північного заходу та південного сходу рів не простежується. З північного-заходу замок обмежений берегом річки Сули.

Тут важливо зазначити, що наприкінці XIX ст. В.Г. Ляскоронським у плані відмічена наявність каплички у південній частині замка. Вказана капличка позначала «старе» місце розташування церкви, так як нова Успенська церква була на той час перенесена на північ у більш заселену південну частину містечка Горошине, де збудовано дерев'яну церкву на мурованому цоколі у 1866 році.

Цікавим фактом є наявність проміжного рову у північно-східній частині замку, що ділить його на дві не рівні частини – південно-західну та центральну (більшу) та північно-східну (меншу). Факт існування такого структурного елементу на території замчища можна пояснити кількома причинами. В облаштуванні козацьких фортець нерідко траплялися облаштування замку з кількох частин, частіше це із двох нерівних за площею, прикладом можуть слугувати, містечка Боромля, Лебедин, Миропілля на Сумщині. А можливо це пов'язано з облаштуванням проїзду наприкінці XVIII – поч. XIX ст. до території колишнього замку з метою кращого розміщення населення коло Успенської церкви, яка на той час знаходилася на території замчища.

Навколо замку розташовувалося укріплене передмістя (посад), що займало

практично всю частину півострівного надзаплавного підвищення. Від основного берега та іншої частини села передмістя відділялося *валом*, який сьогодні можна прослідкується лише на незначній ділянці у північно-східній частині півострова. Вал має висоту більше 1 метра та ширину від 3 до 4 м і простежується на 70 м потім, умовно можна вважати, що він проходить по сучасній асфальтованій дорозі, яка веде на лівий берег р. Борис та далі на лівобічні луки р. Сули, на південь від села. Вал має напрям з північно-східної сторони до південно-західної – зазначеного півострівного надзаплавного підвищення, яке зі східного боку має вузький перешийок, що поєднує його з основним берегом р. Сула.

У межах сотенного козацького містечка Горошине розвідковими дослідженнями співробітників Центру було окреслено 9 хатищ XVIII-XIX ст. Із них 3 – повністю чи частково розташовані в межах замку, інші 6 – на території передмістя. Варто зазначити наявність у південній частині замку хатища 1, яке характеризується більшим підвищенням в порівнянні з іншими подібними об'єктами та значною концентрацією знахідок археологічного характеру навколо нього. Можливо, це і є рештки *каплички*, що існувала у XIX ст. та позначена на згаданому плані В.Г. Ляскоронського.

Найбільша концентрація знахідок археологічного характеру (уламки посуду, кісток тощо) – у північній та центральній частині, де розташовані городи мешканців села; менш сконцентровані знахідки археологічного характеру – в південній частині, що полого спускається до р. Борис де знаходяться луки та сінокоси.

Культурна цінність пам'ятки

☒ археологічна	☒ типовий ☐ значний	☒ рідкісний ☐ унікальний
☐ історична	☐ типовий ☐ значний	☐ рідкісний ☐ унікальний
☐ монументальне мистецтво	☐ типовий ☐ значний	☐ рідкісний ☐ унікальний
☐ архітектура	☐ типовий ☐ значний	☐ рідкісний ☐ унікальний
☐ містобудування	☐ типовий ☐ значний	☐ рідкісний ☐ унікальний
☐ садово-паркове мистецтво	☐ типовий ☐ значний	☐ рідкісний ☐ унікальний
☐ культурний ландшафт	☐ типовий ☐ значний	☐ рідкісний ☐ унікальний
☐ наука і техніка	☐ типовий ☐ значний	☐ рідкісний ☐ унікальний

Оцінка автентичності об'єкта

Рештки укріплень замку у вигляді прямокутного підвищення, рештки рову та невелика, збережена, частина валу укріпленого передмістя (посаду) сотенного містечка Горошине, XVII-XVIII ст. знаходиться у південно-західній частині с. Горошине Оболонської сільської ради Кременчуцького району Полтавської області.

Вперше в історичних джерелах козацької доби воно було згадано у зв'язку з колонізацією Речі Посполитої лівобережної України. Так у 1630 р. відновилась суперечка між дочкою Станіслава Жолкевського Софією та Яремією Вишневецьким за землі коло Сліпоріда та Горошина.

На думку Л.В. Падалки, М.М. Вишневецький захоплює пустиню Горошин і Сліпорід у 1611 р. А за актами 1618 р. Горошин називається новою осадою.

Перше населення сюди прийшло з сс. Лишні та Соснівки майбутнього Київського повіту. Також «Город» Горошин згадується у донесеннях московському царю в 1640 р. як місце, де польські гетьмани С. Конєцпольський та Я. Замоєський розбили татарське військо, котре грабувало Україну.

Ще одна згадка про Горошин відноситься до середини XVIII ст., коли виникає окрема Горошинська сотня Лубенського полку, яка утворюється з частини Лукімської.

Одним із перших хто лишив відомості про давні укріплення біля с. Горошине був В.Г. Ляскоронський, який помістив невеликий опис та схему цих укріплень. У своєму описі дослідник зазначав, що вже на той час (кін. XIX ст.) сліди укріплень були ледь помітні та простежувалися слабо, що і було відзначено на його плані. На цьому плані рештки містечка Горошине було окреслено дослідником із двох складових: невеликого укріплення прямокутної форми, яке зберегло вали в більшій мірі, особливо вони були помітні біля річки, та укріплень передмістя, які були досить сильно пошкоджені і вгадувалися гіпотетично. Укріплення прямокутної форми розташовувалося на ділянці, що називалася Подолом і розміщувалася вздовж річки Сула. В його межах раніше стояла Успенська церква, проте в часи, коли його оглядав В.Г. Ляскоронський, там вже лишилася тільки капличка. Хронологічну належність пам'ятки дослідник визначив досить широко, як «давня кріпость».

Дослідник схилився до думки, що літописне місто «Горошин» та «козацьке» містечко Горошине тодішньої Полтавської губернії розташовані на одному й тому самому місці. У своєму припущенні він спирався на проведені ним розвідкові дослідження, які носили поверховий описовий характер, а також на топонімічну схожість назви давньоруського «міста» Горошин та козацького містечка Горошине, що було дуже характерно для історіографії другої половини XIX – початку XX ст. В цьому відношенні пізніші археологічні дослідження (кінця XX ст.) показали, що його твердження були хибними.

Відомим істориком та краєзнавцем Л.В. Падалкою, який аналізував

заселення Полтавської губернії, також було висловлено думку про тотожність давньоруського міста Горошин та козацького містечка Горошине.

Обстеження укріплень у південній частині села Горошине у середині 70-х років пов'язано з виготовленням пам'яткоохоронної документації на вказану пам'ятку. У 1981 році рештки укріплень поблизу с. Горошине оглянув відомий археолог Ю.Ю. Моргунов. Дослідник прийшов до висновку, що рештки укріплень біля с. Горошине не є літописним руським Горошином. Ю.Ю. Моргунов висловив припущення, що літописним містом Горошин (Грошин) є давньоруське городище у с. Тарасівка (зараз Оржицька територіальна громада Лубенського району).

У 80 та 90-х рр. XX ст. у спеціалізованих наукових виданнях археологічного характеру а саме «Древнерусские поселения Среднего Поднепровья» (1984), у зводі городищ слов'яно-руського часу на території України (1999 р.) відомого українського археолога М.П. Кучери та у статті археолога І.С. Вітрик, що присвячена городищам у пониззі Сули (1991 р.) укріплення біля с. Горошине Полтавської області не згадується. Але досить гарно описано городище давньоруського часу у с. Тарасівка. Можна, припустити, що на той час починаючи з 80-х років, археологи, які вивчали старожитності давньоруського часу Посулля, зійшлися на думці про козацький час укріплень поблизу Горошина.

Стислий опис характерних властивостей об'єкта, що становлять його історико-культурну цінність

Предметом охорони пам'ятки культурної спадщини як пам'ятки археології є – залишки сотенного містечка Горошине, які матеріальним втіленням наукової інформації про матеріальну культури ранньомодерної доби в Україні, що виражається у збереженні типової для тих часів містобудівної планувальної структури: замку та укріпленого передмістя (посаду); фортифікаційних укріплень: з наявними ровами та часткового збереження валом; сільбищенської традиції, яка продовжувала існувати і надалі протягом XIX та першої половини XX ст., що виразилося у типовій містечковій (сільській) вуличній забудові, рештки якої простежуються і на сьогодні виражається у рештках старих «хатищ»; а окрім того – поширенні культурного шару в межах валу, яке оточувало укріплене передмістя.

Відповідно підставою для визначення сотенного містечка Горошине пам'яткою археологічної спадщини є наявність на його території нерухомих носіїв наукової інформації (замку, фортифікаційних укріплень рову та валу), культурного шару з археологічними знахідками типовими для козацьких містечок Лівобережжя України.

Найбільша концентрація знахідок археологічного характеру (уламки посуду, кісток тощо) – у північній та центральній частині, де розташовані городи мешканців села; менш сконцентровані знахідки археологічного характеру – в південній частині, що полого спускається до р. Борис де знаходяться луки та сінокоси.

У межах містечка зібрано археологічний матеріал. До найдавніших знахідок належать два фрагменти. Перший – це уламок стінки посудини *епохи бронзи* з прокресленим орнаментом, в своєму тісті має домішки шамоту. Другий фрагмент належить вінцевій частині сіроглиняного горщика з шерехатою поверхнею *черняхівської культури*. Обидва уламки були виявлені у північно-східній частині укріпленого передмістя (посаду), неподалік від русла р. Сула, коло хатищ 8 та 9.

Найбільш чисельна добірка посуду належить до козацької (модерної) та новітньої доби. Кілька фрагментів горщиків, належить до посуду XVII ст. Але в цілому більшість знахідок характерні для кінця XVIII-XIX ст. Серед них можна виділити кілька груп. Перша належить вінцевим частинам та уламкам стінок димлених горщиків, прикрашених геометричним орнаментом та врізними горизонтальними лініями. Інша група належить до привінцевих частина та фрагментів стінок, що належали світлоглиняним горщикам, які по тулубу прикрашені типовим на той час геометричним розписним орнаментом, врізними горизонтальними лініями та «кривульками» по тулубу.

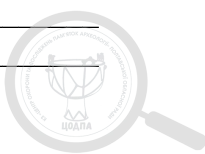
Зазначена пам'ятка археології була внесена до Переліку пам'яток історії та культури області, взятих на державний облік та під охорону Рішенням виконавчого комітету Полтавської обласної ради народних депутатів від 23 квітня 1982 року № 247 з назвою «Літописне городище «Горошин» часу Київської Русі (X-XIII ст.)».

Згодом цю пам'ятку культурної спадщини Полтавської області, яка перебувала на обліку відповідно до законодавства, що діяло до набрання чинності Закону України «Про охорону культурної спадщини», Наказом Міністерства культури, молоді та спорту України від 25.02.2020 р. № 1062 занесено до Державного реєстру нерухомих пам'яток України за категорією *пам'ятка археології місцевого значення* та присвоєний охоронний номер – **2891-Пл.**

Але на сьогодні назва пам'ятки археології місцевого значення – «*Літописне городище «Горошин» часу Київської Русі (X-XIII ст.)*» не відповідає науковій дійсності, так як на зазначеній пам'ятці відсутні нашарування давньоруського часу а наявні лише рештки укріплення та археологічні знахідки козацької доби. Тож, пропонується змінити назву вказаної пам'ятки археології на «***Городище сотенного містечка Горошине, XVII-XVIII ст.***».

Межі території та зон охорони пам'ятки **невизначені**. До затвердження науково-проектної (науково-дослідної) документації з визначення меж та режимів використання території пам'ятки встановлюється в межах населеного пункту 100 метрів навколо залишків оборонних споруд (вал, рів) (*підпункт 1, пункту 3, Стаття 14¹ Закону України «Про охорону культурної спадщини»*).

Додатково

Перелік складових пам'ятки:

Городище сотенного містечка Горошине складається:

I. Замок;

II. Укріплене передмістя (посад).

Функціональне використання

Історичні (первісні) функції	Сучасна функція	Відповідність сучасної функції вимогам охорони
☐ державно-адміністративні установи ☐ науково-освітні установи ☐ культурні установи ☐ медичні установи ☐ фінансово-економічні установи ☒ житлові ☐ промислові та виробничі ☐ інженерно-транспортні ☒ фортифікаційні та військово-інженерні ☒ культові ☐ монументи ☐ поховання та некрополі ☐ інше _____	Огороди, сінокоси	☐ сприяє збереженню ☒ завдає незначної шкоди ☐ завдає значної шкоди ☐ потребує беззастережної зміни користувача

Перелік негативних чинників (загроз), що позначаються на об'єкті

Тривале активне використання території пам'ятки для господарських потреб призвело до втрати первісних фортифікаційних споруд, особливо це стосується замку та валу, який захищав посад «містечка».

Втрата функціонального призначення замку призвело до розпланування валів та облаштування на самій території, що найменше трьох домогосподарств (Хатища 1, 2 та 3). Це стосується насамперед ділянки збереженого валу, що захищав посад, бо саме біля нього є сліди Хатищ 8 та 9, які розтягнули земляний вал для господарських потреб.

Багаторічне використання північної центральної та східної ділянки пам'ятки під городи та сільськогосподарські угіддя, особливо територія укріплення, що інтенсивно використовується під городи мешканцями села, призводить до системного пошкодження верхньої ділянки культурного шару.

По території пам'ятки проходять ґрунтові польові шляхи, тут важливо відмітити про польову дорогу, що проходить вздовж південно-східного краю замку, де і повинно було б бути існування рову. Облаштування вказаної дороги призвело до засипання зазначеної ділянки рову з південного західного боку укріплення.

На сході передмістя обмежує дорога з асфальтовим покриттям на земляній підси́пці, що веде на лівий берег р. Борис та далі на лівобічні луки р. Сули, на південь від села. Ймовірно саме по ній проходить центральна частина валу, який відмежовував укріплене передмістя від села.

Незважаючи на негативні чинники, в цілому стан пам'ятки археології місцевого значення – *задовільний*.

Рекомендований режим використання пам'ятки культурної спадщини

1. Підтримання сприятливих умов для збереження автентичності археологічної та історичної цінності.

2. Укладання охоронного договору/договорів на пам'ятку та дотримання визначених у ньому умов, в яких зазначаються особливості режиму використання пам'ятки, межі зони охорони навколо неї та інші пам'яткоохоронні заходи, необхідність яких визначається відповідним органом охорони культурної спадщини.

3. Пропонується на дану пам'ятку виготовити землевпорядну документацію, якою буде регулюватися використання та охорона земель державної, комунальної та приватної власності з визначенням категорій земель.

Джерела та література

Картографічні джерела:

М-36-90-А. Вел. Буромка. М 1: 50 000. Состояние местности на 1986 г. Генеральный штаб. Издание 1987 г.

Архівні джерела:

Літописне місто Горошин. с. Горошине Семенівського району. Паспорт укл. Г.О. Сидоренко. 26 червня 1976 р. Науковий архів ЦОДПА. Фонд 11 о/д. Тека 1/5. Спр. 61(1). 4 арк.

Шерстюк В.В. Археологічні розвідки на території Полтавської області у 2016 році. Робочий архів ЦОДПА.

Література

Генеральне слідство про маєтності Лубенського полку. Український архів. Видає Археографічна комісія Всеукраїнської академії наук. Том 4. Київ: друкарня Всеукраїнської академії наук, 1931. С.145.

Древнерусские поселения Среднего Поднепровья: Археол. карта. Кучера М.П., Сухобоков О.В. и др. Киев: Наукова думка, 1984. 196 с.

Кучера М.П. Славяно-русские городища VIII-XIII вв. между Саном и Северским Донцом. Киев: изд. ИА НАНУ, 1999. 252 с.

Лазаревский А.М. Исторические очерки Полтавской Лубенщины XVII – XVIII вв. Чтения в историческом обществе Нестора Летописца под ред. А.М. Лазаревского. Киев: Типография Корчак-Новицкого, 1896а. Книга одиннадцатая. Отдел II. С.78.

Лазаревский А. М. Лубенщина и князя Вишневецкие (Матвию Терентьевичу Симонову). Киевская Старина. Киев, 1896. Том 52. Январь. № 1. С. 116 – 117; № 2. Февраль. С. 210-211, 226.

Ляскоронский В.Г. Городища, курганы и длинные (змиевые) валы в бассейне р. Сулы. Труды XI Археологического съезда в Киеве в 1899 г., под. ред. граф.П. Уваровой и С.С. Слущкого. Москва, тип. Г. Ласскера и А. Гегеля, 1901. Том 1. С.445. Рис. на с. 445.

Ляскоронский Василий. История Переяславской земли с древнейших времен до половины XIII столетия. Киев: тип. Гирича Н.А., Изд. 2-е.1903. С.153, прим.1.

Мокляк В.О., Павленко В.А. Горошине с., Семенівський р-н., Православної Церкви громада. Успенська церква. Полтавіка: Полтавська енциклопедія в 12-ти томах. Том 12: Релігія і церква. Полтава: Полтавський літератор, 2009. С.177.

Моргунов Ю.Ю. Историческая география Переяславской земли (Святослав Игоревич – Ярополк Владимирович). Вологда, Древности Севера, 2019. С.203-204. Рис.72.2.

Моргунов Ю.Ю. К локализации летописного города Горошин. Краткие сообщений Института археологии РАН. Москва, 2014. Вып.236. С.139-143.

Моргунов Ю.Ю. Про місцезнаходження літописного Горошина. Тези доповідей і повідомлень Першої Полтавської наукової конференції з історичного краєзнавства. Полтава, ПДПУ ім. В.Г. Короленка, 1989. С. 114-116.

Осадчий Є.М., Коротя О.В. Козацькі містечка Північного Сходу Лівобережної України. Харків: Експрес-книга, 2020. 428 с.

Падалка Л.В. Прошлое Полтавской территории и ее заселение: Исследование и м-лы. Изд. ПУАК. Полтава: тип. Т-ва Печатного Дела, 1914. С. 39, 69.

Сидоренко Г.О., Махно Є.В., Телегін Д.Я. Довідник з археології України. Полтавська область. Київ: Наукова думка, 1982. С.87.

Тихомиров М. П. Список русских городов дальних и ближних. Исторические записки. Москва: Изд-во АН СССР, 1952. Том 40. С. 215, 232-234.

Шерстюк В.В. Залишки літописного «міста» Горошин давньоруського часу (?) (XI – XIII ст.), рештки укріплень козацького містечка Горошино (XVII – XVIII ст). Звід пам'яток історії та культури України: Полтавська область. Семенівський район. Упорядник та наук. ред. В.О. Мокляк. Полтава, ТОВ «АСМІ», 2013. С.108-110.

Облікову картку склав (склали):

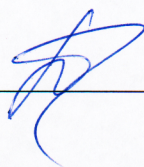
Провідний наук. співробітник

Комунального закладу «Центр охорони

та досліджень пам'яток археології»

Полтавської обласної ради,

кандидат історичних наук

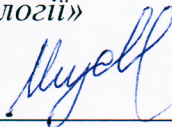

Анатолій ГЕЙКО

Зав. відділом КЗ «Центр охорони
та досліджень пам'яток археології»

Полтавської обласної ради,
спеціаліст, вчитель історії

Костянтин МИРОНЕНКО

Дата складання: 23.10.2024 року

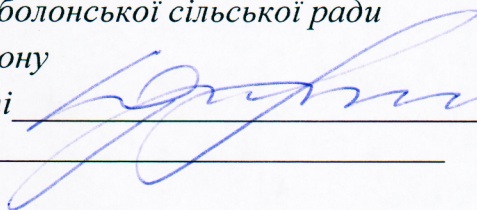
Керівник органу охорони культурної спадщини

Начальник відділу освіти, культури,

молоді та спорту Оболонської сільської ради

Кременчуцького району

Полтавської області

Віктор ЮРЧЕНКО

Дата підписання
М.П.

An aerial photograph of a river landscape. In the foreground, a dirt road winds through a grassy field. A rectangular area of tilled earth contains several small, dark, rectangular structures, likely remnants of a castle. A river flows along the right side of the image, bordered by dense reeds. In the background, a line of trees separates the river from a distant landscape.

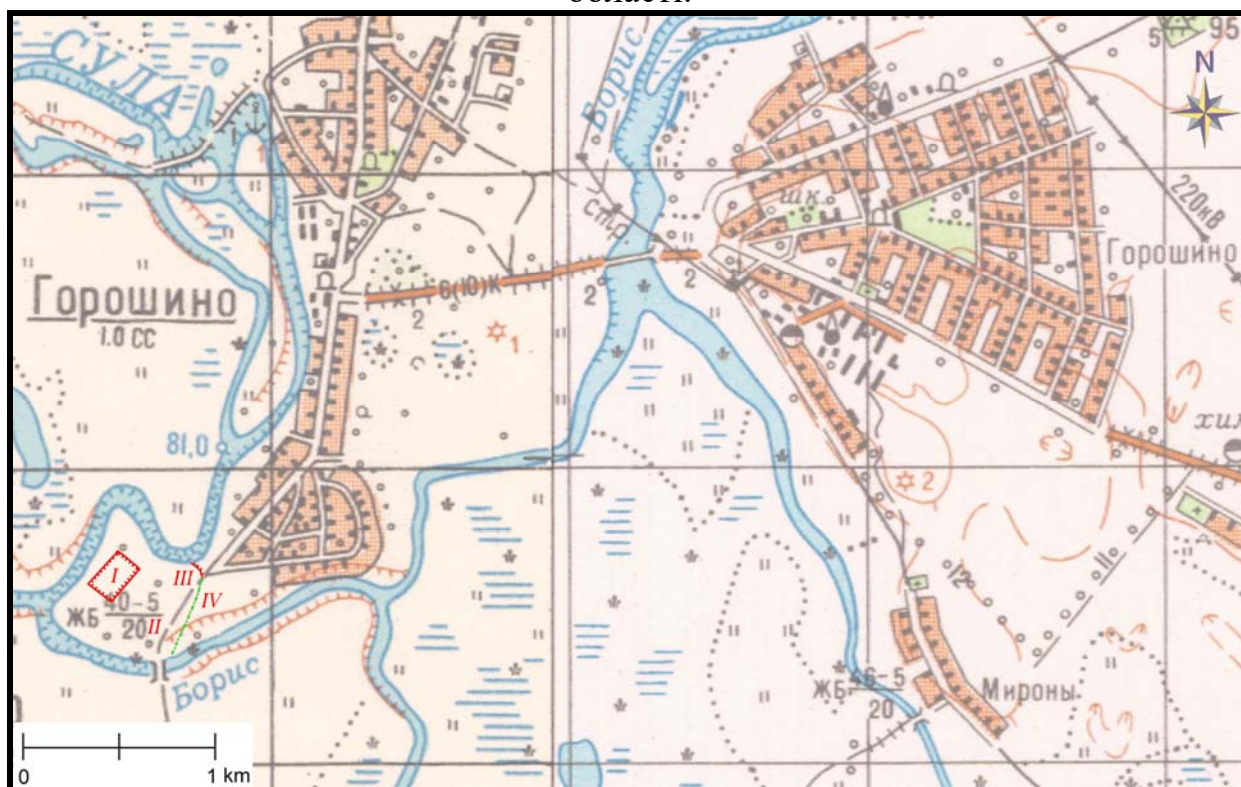
*Ілюстрації
до Облікової картки
Пам'ятки археології місцевого значення —
Городище сотенного містечка
Горошине XVII-XVIII ст.*

*на передньому плані —
центральна частина замку
сотенного містечка Горошине*

I.1. Картографічні матеріали

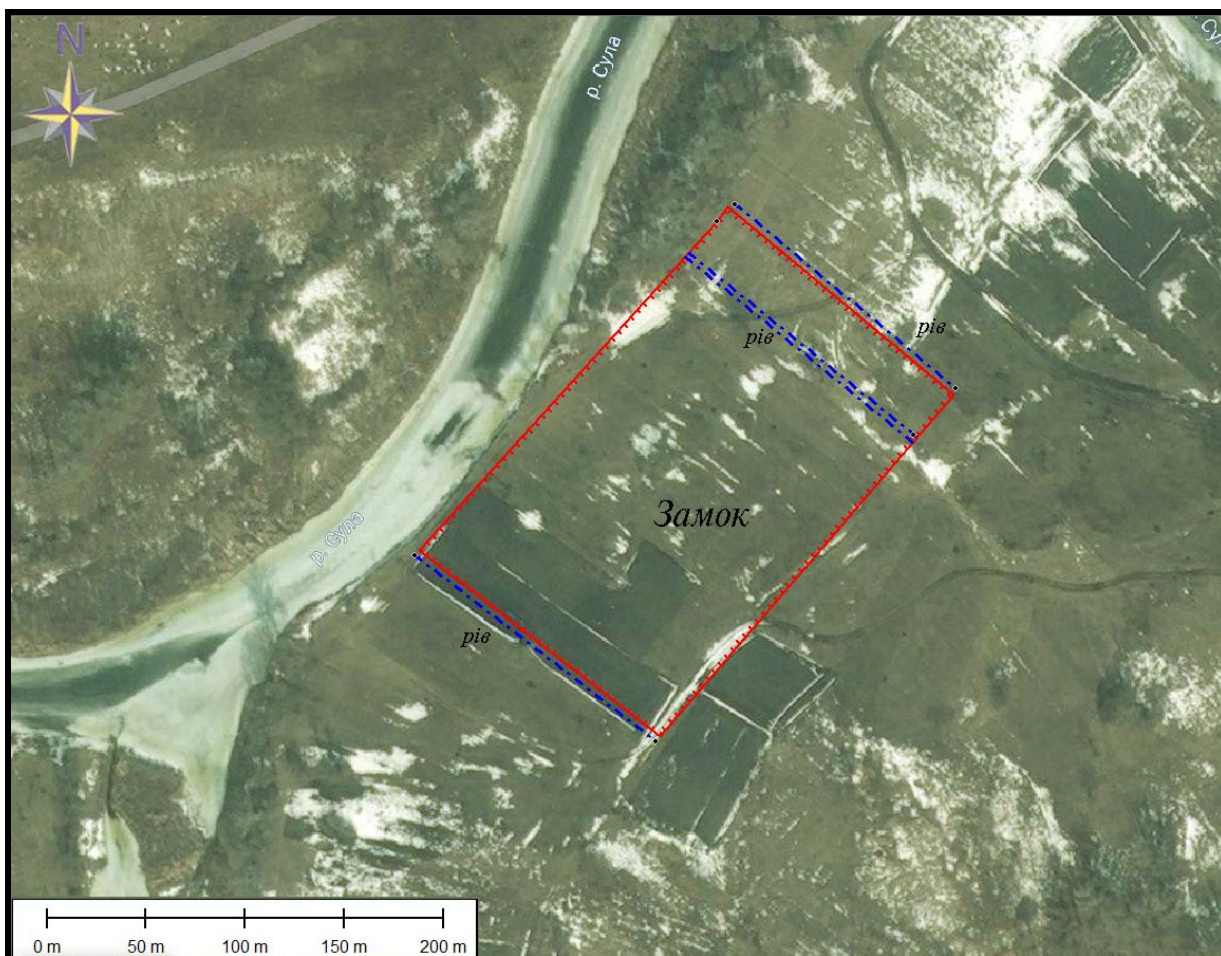

I.1. Схематичне розташування пам'ятки археології місцевого значення – Городище сотенного містечка Горошине, XVII-XVIII ст. у межах Полтавської області.

I.2. **Горошине, с.,** Городище сотенного містечка Горошине, XVII-XVIII ст.
План-схема розташування. Цифрами позначено: I – замок, II – укріплене передмістя (посад), III – вал, IV – напрям умовного валу. Основа: М-36-90-А. Вел. Буромка. М 1: 50 000. Состояние местности на 1986 г. Генеральный штаб. Издание 1987 г.

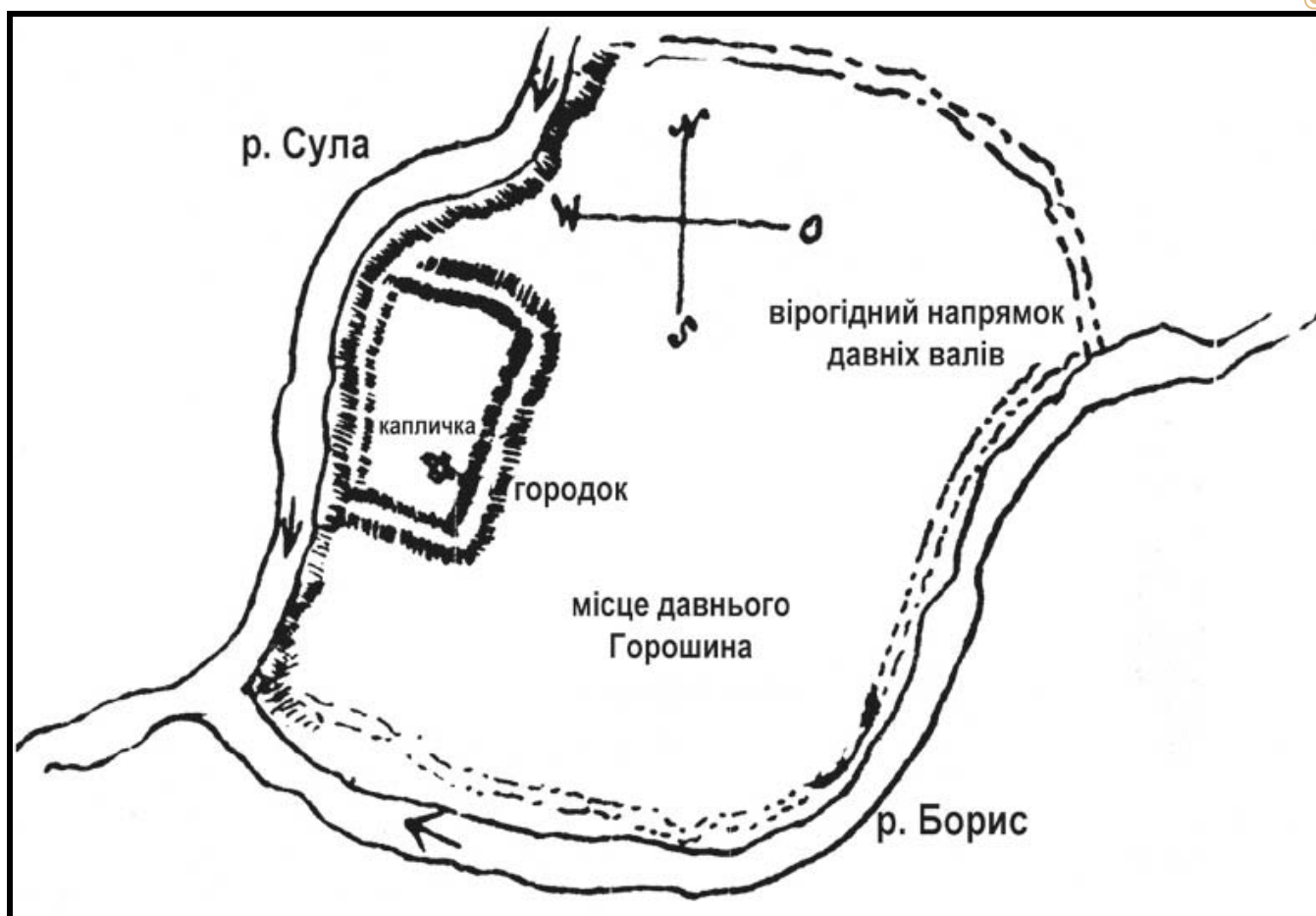

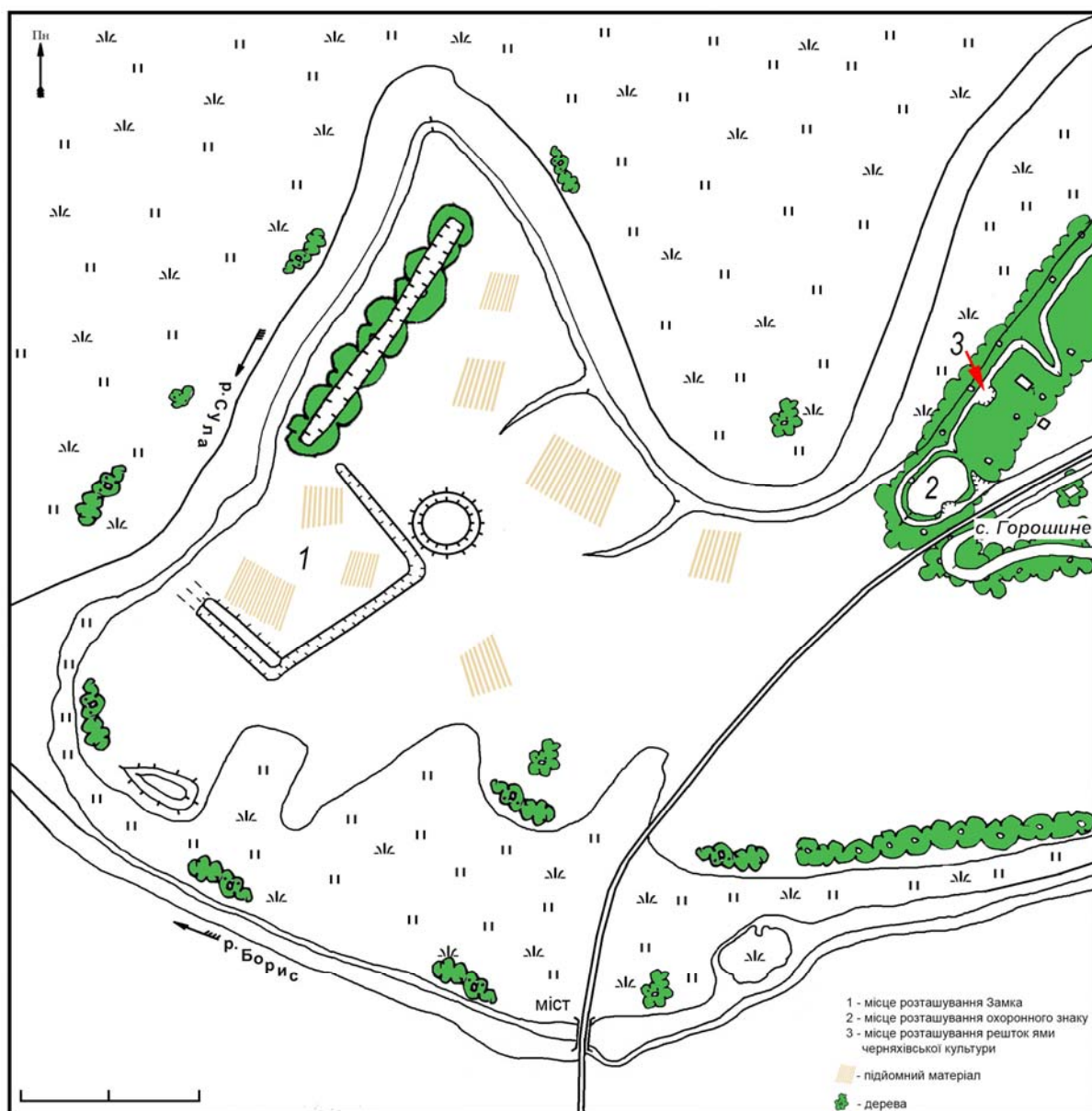
І.3. Горошине, с., Розташування пам'ятки археології місцевого значення на космічному фотознімку (зверху), частина пам'ятки – замок (знизу).

Основа: космічний фотознімок (програма «Google Earth 5.2.1.1588»).

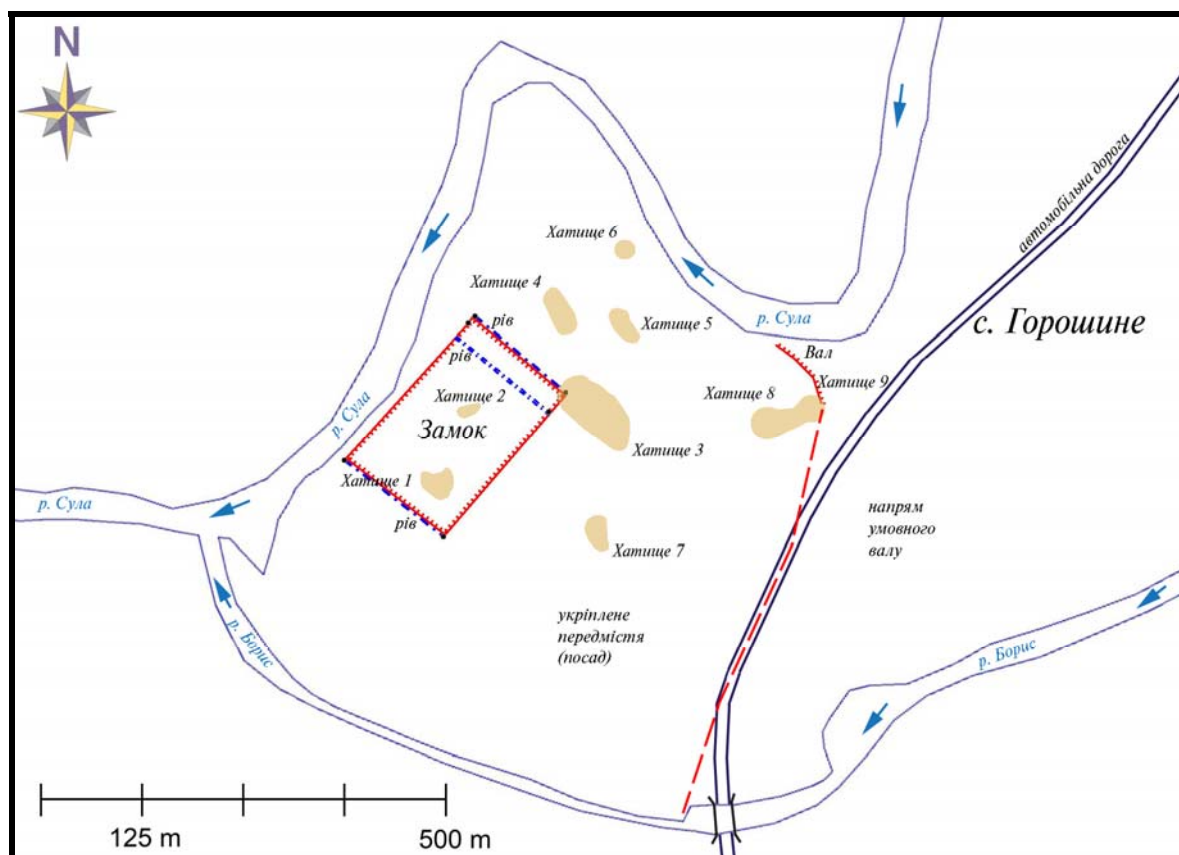

І.4. Горошине, с., План розміщення давніх укріплень поблизу с. Горошине
за В.Г. Ляскоронським, 1901 р.

І.5. Горошине, с., Схематичне розміщення пам'ятки археології місцевого значення – Городище сотенного містечка Горошине, XVII-XVIII ст.,
за О.О. Прядком, окомірний план, 2016 р.

І.6. Горошине, с., Схематичне розміщення пам'ятки археології місцевого значення – Городище сотенного містечка Горошине, XVII-XVIII ст., за матеріалами зйомки 2024 р. Укладачі: *К.М. Мироненко, А.В. Куркова.*

І.7. Горошине, с., Городище сотенного містечка Горошине, XVII-XVIII ст.

Схема розташування пам'ятки археології місцевого значення в межах земельних ділянок. Цифрами позначено: I – замок, II – укріплене передмістя (посад), III – вал, IV – напрям умовного валу. Червоним кольором позначені земельні ділянки приватної власності.

За основу взяті данні з сайту <https://kadastr.live>.

II. ЗАГАЛЬНИЙ ВИГЛЯД

II.1. Горошине, с., Городище сотенного містечка Горошине, XVII-XVIII ст.

Вигляд із півдня (зверху) та сходу (знизу).

Фото з квадрокоптера М.В. Коваленка, вересень 2024 р.

П.2. **Горошине, с.,** Городище сотенного містечка Горошине, XVII-XVIII ст..
Вигляд із північного сходу (згори) та на південну частину пам'ятки
із півночі (знизу). *Фото з квадрокоптера М.В. Коваленка, вересень 2024 р.*

II.3. Горошине, с., Городище сотенного містечка Горошине, XVII-XVIII ст.

Вигляд на пам'ятку із південного-сходу.

Цифрами позначено: I – замок, II – укріплене передмістя (посад), III – вал, IV – напрям реконструйованого валу.

Фото з квадрокоптера М.В. Коваленка, вересень 2024 р.

П.4. Горошине, с., Городище сотенного містечка Горошине, XVII-XVIII ст.
Вигляд на західну частину пам'ятки із півдня та позначенням археологічних об'єктів.
Фото з квадрокоптера М.В. Коваленка, вересень 2024 р.

III. ВИГЛЯД НА СКЛАДОВІ ПАМ'ЯТКИ

III.1. Горошине, с., Городище сотенного містечка Горошине, XVII-XVIII ст. Вигляд на центральну та північну частину замка із заходу.
Фото з квадрокоптера М.В. Коваленка, вересень 2024 р.

III.2. Горошине, с., Городище сотенного містечка Горошине, XVII-XVIII ст.
На передньому плані замок. Вигляд із півдня.
Фото з квадрокоптера М.В. Коваленка, вересень 2024 р.

III.3. Горошине, с., Городище сотенного містечка Горошине, XVII-XVIII ст.
Частина рову – 1,2 – південно-західна частина замка, 3 – північно східна частина замка.
Фото К.М. Мироненка, вересень 2024 р.

III.4. Горошине, с., Городище сотенного містечка Горошине, XVII-XVIII ст.
Південно східна та східна частина укріпленого передмістя (посаду).

Вигляд із заходу. Фото К.М. Мироненка, вересень 2024 р.

IV. ЗНАХІДКИ З ТЕРИТОРІЇ ПАМ'ЯТКИ

IV.1. Горошине, с., Городище сотенного містечка Горошине, XVII-XVIII ст.

Знахідки фрагментів посуду. Цифрами позначені: 1 – уламки горщиків XVII ст.;

2 – фрагменти посуду та кахлів XVIII – поч. XIX ст.

Розвідки О.О. Прядка, 2016 р. Фото Ю.В. Деркач, 2024 р..

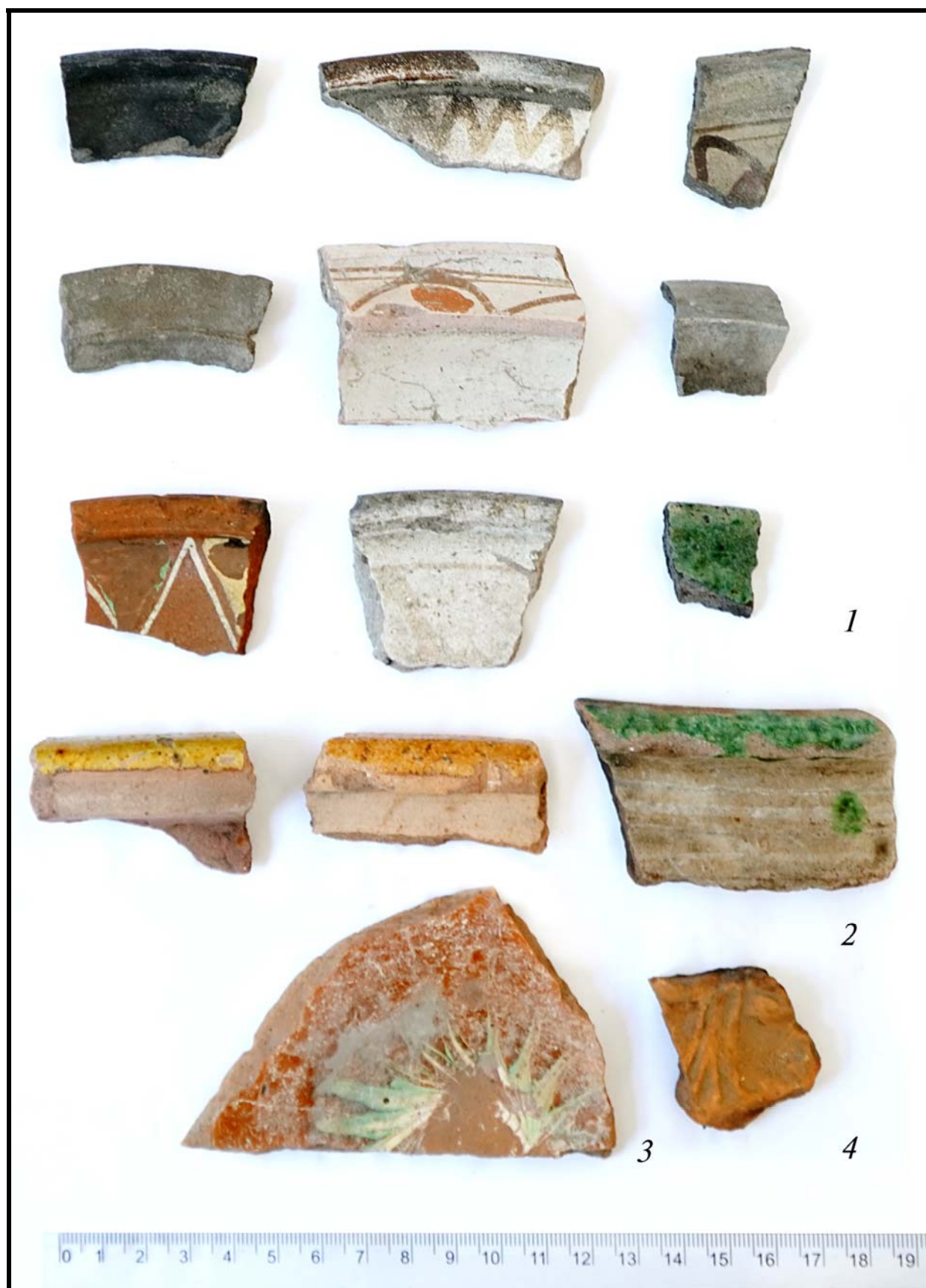
IV.2. Горошине, с., Знахідки з господарської ями черняхівської культури на південній околиці села, за межами фортеці.

Розвідки О.О. Прядко, 2016 р. Фото Ю.В. Деркач, 2024 р..

IV.3. Горошине, с., Городище сотенного містечка Горошине, XVII-XVIII ст.
 Знахідки фрагментів посуду. Цифрами позначені: 1 – фрагмент стінки посудини епохи бронзи; 2 –
 вінець горщика черняхівської культури; 3 – вінець горщика XVII ст.; 4 – уламки вінець та стінок димлених
 горщиків XVIIIст.; 5 – фрагменти вінцевих частин світлоглиняних горщиків XVIII ст.
Розвідки К.М. Мироненка, М.В. Коваленко, 2024 р. Фото Ю.В. Деркач, 2024 р.

IV.4. Горошине, с., Городище сотенного містечка Горошине, XVII-XVIII ст.
 Знахідки фрагментів посуду та кахлів. Цифрами позначені: 1 – фрагмент вінець димлених та світлоглиняних мисок або полумисків XVIIIст. – XIX ст.; 2 – уламки вінець макітр XIX ст.; 3 – фрагмент денця (внутрішня сторона) миски XIX ст.; 4 – фрагмент кахлі XVIII ст. *Розвідки К.М. Мироненка, М.В. Коваленко, 2024 р. Фото Ю.В. Деркач, 2024 р.*

V. НЕГАТИВНІ ЧИННИКИ

V.1. **Горошине, с.**, Городище сотенного містечка Горошине, XVII-XVIII ст.
Городи мешканців села, розорювання та Хатища 1 (1), 2 (2), 3 (3) та 7 (4).
Фото К.М. Мироненка, 2024 р.

V.2. Горошине, с., Городище сотенного містечка Горошине, XVII-XVIII ст.
На фото показано розташування польових шляхів та асфальтованої дороги по території пам'ятки.
Вигляд із північного сходу. *Фото з квадрокоптера М.В. Коваленка, 2024 р.*

Державна служба України з питань геодезії, картографії та кадастру

Інформація Державного земельного кадастру
про право власності та речові права на земельну ділянку

Замовник: Яковенко Едуард Іванович

Час та дата запиту: 10:53 16-12-2024

Відомості про земельну ділянку	
Кадастровий номер земельної ділянки	5324581501:01:002:0070
Цільове призначення	01.03 Для ведення особистого селянського господарства
Категорія земель	Землі сільськогосподарського призначення
Вид використання	Для ведення особистого селянського господарства
Форма власності	Інформація відсутня
Площа земельної ділянки	0.16
Місце розташування	Полтавська область, Семенівський район, с.Горошине
Відомості про сертифікованого інженера - землевпорядника (ВІДПОВІДАЛЬНА ОСОБА)	
ПІБ інженера – землевпорядника	Інформація відсутня
Номер сертифіката та дата видачі	Інформація відсутня
Місце роботи інженера-землевпорядника	ПП "АРТ-Ю"
Відомості про сертифікованого інженера - землевпорядника (БЕЗПОСЕРЕДНІЙ ВИКОНАВЕЦЬ)	
ПІБ інженера – землевпорядника	Глиняний І.О.
Номер сертифіката та дата видачі	Інформація відсутня
Місце роботи інженера-землевпорядника	ПП "АРТ-Ю"
Відомості про суб'єктів права власності на земельну ділянку	
* інформація про власника (землекористувачів) є довідковою, актуальна інформація міститься у Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно	
Прізвище, ім'я та по батькові фізичної особи	Дурник Іван Петрович
Дата державної реєстрації права (в державному реєстрі прав)	16.10.2024

Номер запису про право (в державному реєстрі прав)	57191053
Орган, що здійснив державну реєстрацію права (в державному реєстрі прав)	Виконавчий комітет Оболонської сільської ради Кременчуцького району Полтавської області

Державна служба України з питань геодезії, картографії та кадастру

Інформація Державного земельного кадастру
про право власності та речові права на земельну ділянку

Замовник: Яковенко Едуард Іванович

Час та дата запиту: 10:38 16-12-2024

Відомості про земельну ділянку	
Кадастровий номер земельної ділянки	5324581501:01:002:0102
Цільове призначення	02.01 Для будівництва і обслуговування житлового будинку, господарських будівель і споруд (присадибна ділянка)
Категорія земель	Землі сільськогосподарського призначення
Вид використання	02.01 - Для будівництва і обслуговування житлового будинку, господарських будівель і споруд (присадибна ділянка)
Форма власності	Приватна власність
Площа земельної ділянки	0.13
Місце розташування	Полтавська область, Семенівський район, с. Горошино, вулиця Поділ
Відомості про сертифікованого інженера - землевпорядника (ВІДПОВІДАЛЬНА ОСОБА)	
ПІБ інженера – землевпорядника	Інформація відсутня
Номер сертифіката та дата видачі	Інформація відсутня
Місце роботи інженера-землевпорядника	ПРФ ДП "Центр ДЗК"
Відомості про сертифікованого інженера - землевпорядника (БЕЗПОСЕРЕДНІЙ ВИКОНАВЕЦЬ)	
ПІБ інженера – землевпорядника	Ялов С.М.
Номер сертифіката та дата видачі	Інформація відсутня
Місце роботи інженера-землевпорядника	ПРФ ДП "Центр ДЗК"
Відомості про суб'єкта речового права на земельну ділянку	
Вид речового права	Інформація відсутня

Прізвище, ім'я та по батькові фізичної особи	Нагайник Раїса Петрівна
Дата державної реєстрації права (в державному реєстрі прав)	Інформація відсутня
Номер запису про право (в державному реєстрі прав)	Інформація відсутня
Орган, що здійснив державну реєстрацію права (в державному реєстрі прав)	Інформація відсутня
Відомості про суб'єкта речового права на земельну ділянку	
Дата державної реєстрації права (в державному реєстрі прав)	Інформація відсутня
Номер запису про право (в державному реєстрі прав)	Інформація відсутня
Орган, що здійснив державну реєстрацію права (в державному реєстрі прав)	Інформація відсутня

Державна служба України з питань геодезії, картографії та кадастру

Інформація Державного земельного кадастру
про право власності та речові права на земельну ділянку

Замовник: Яковенко Едуард Іванович

Час та дата запиту: 10:44 16-12-2024

Відомості про земельну ділянку	
Кадастровий номер земельної ділянки	5324581501:01:002:0144
Цільове призначення	01.03 Для ведення особистого селянського господарства
Категорія земель	Землі сільськогосподарського призначення
Вид використання	Для ведення особистого селянського господарства
Форма власності	Приватна власність
Площа земельної ділянки	0.25
Місце розташування	Полтавська область, Семенівський район, с. Горошино, вулиця Поділ
Відомості про сертифікованого інженера - землевпорядника (ВІДПОВІДАЛЬНА ОСОБА)	
ПІБ інженера – землевпорядника	Інформація відсутня
Номер сертифіката та дата видачі	Інформація відсутня
Місце роботи інженера-землевпорядника	ПРФ ДП "Центр ДЗК"
Відомості про сертифікованого інженера - землевпорядника (БЕЗПОСЕРЕДНІЙ ВИКОНАВЕЦЬ)	
ПІБ інженера – землевпорядника	Ялов С.М.
Номер сертифіката та дата видачі	Інформація відсутня
Місце роботи інженера-землевпорядника	ПРФ ДП "Центр ДЗК"
Відомості про суб'єкта речового права на земельну ділянку	
Вид речового права	Інформація відсутня
Прізвище, ім'я та по батькові фізичної особи	Головенко Марія Володимирівна
Дата державної реєстрації права (в державному реєстрі прав)	Інформація відсутня

Номер запису про право (в державному реєстрі прав)	Інформація відсутня
Орган, що здійснив державну реєстрацію права (в державному реєстрі прав)	Інформація відсутня
Відомості про суб'єкта речового права на земельну ділянку	
Дата державної реєстрації права (в державному реєстрі прав)	Інформація відсутня
Номер запису про право (в державному реєстрі прав)	Інформація відсутня
Орган, що здійснив державну реєстрацію права (в державному реєстрі прав)	Інформація відсутня

Державна служба України з питань геодезії, картографії та кадастру

Інформація Державного земельного кадастру
про право власності та речові права на земельну ділянку

Замовник: Яковенко Едуард Іванович

Час та дата запиту: 10:46 16-12-2024

Відомості про земельну ділянку	
Кадастровий номер земельної ділянки	5324581501:01:002:0098
Цільове призначення	02.01 Для будівництва і обслуговування житлового будинку, господарських будівель і споруд (присадибна ділянка)
Категорія земель	Землі сільськогосподарського призначення
Вид використання	Для ведення особистого селянського господарства 02.01 - Для будівництва і обслуговування житлового будинку, господарських будівель і споруд (присадибна ділянка)
Форма власності	Приватна власність
Площа земельної ділянки	0.1
Місце розташування	Полтавська область, Семенівський район, с. Горошино
Відомості про сертифікованого інженера - землевпорядника (ВІДПОВІДАЛЬНА ОСОБА)	
ПІБ інженера – землевпорядника	Інформація відсутня
Номер сертифіката та дата видачі	Інформація відсутня
Місце роботи інженера-землевпорядника	ПРФ ДП "Центр ДЗК"
Відомості про сертифікованого інженера - землевпорядника (БЕЗПОСЕРЕДНІЙ ВИКОНАВЕЦЬ)	
ПІБ інженера – землевпорядника	Ялов С.М.
Номер сертифіката та дата видачі	Інформація відсутня
Місце роботи інженера-землевпорядника	ПРФ ДП "Центр ДЗК"
Відомості про суб'єкта речового права на земельну ділянку	
Вид речового права	Інформація відсутня

Прізвище, ім'я та по батькові фізичної особи	Дикун Сергій Геворкієвич
Дата державної реєстрації права (в державному реєстрі прав)	Інформація відсутня
Номер запису про право (в державному реєстрі прав)	Інформація відсутня
Орган, що здійснив державну реєстрацію права (в державному реєстрі прав)	Інформація відсутня
Відомості про суб'єкта речового права на земельну ділянку	
Дата державної реєстрації права (в державному реєстрі прав)	Інформація відсутня
Номер запису про право (в державному реєстрі прав)	Інформація відсутня
Орган, що здійснив державну реєстрацію права (в державному реєстрі прав)	Інформація відсутня

Державна служба України з питань геодезії, картографії та кадастру

Інформація Державного земельного кадастру
про право власності та речові права на земельну ділянку

Замовник: Яковенко Едуард Іванович

Час та дата запиту: 10:47 16-12-2024

Відомості про земельну ділянку	
Кадастровий номер земельної ділянки	5324581501:01:002:0069
Цільове призначення	01.03 Для ведення особистого селянського господарства
Категорія земель	Землі сільськогосподарського призначення
Вид використання	Для ведення особистого селянського господарства
Форма власності	Приватна власність
Площа земельної ділянки	0.19
Місце розташування	Полтавська область, Семенівський район, с.Горошине
Відомості про сертифікованого інженера - землевпорядника (ВІДПОВІДАЛЬНА ОСОБА)	
ПІБ інженера – землевпорядника	Інформація відсутня
Номер сертифіката та дата видачі	Інформація відсутня
Місце роботи інженера- землевпорядника	ПП "АРТ-Ю"
Відомості про сертифікованого інженера - землевпорядника (БЕЗПОСЕРЕДНІЙ ВИКОНАВЕЦЬ)	
ПІБ інженера – землевпорядника	Глиняний І.О.
Номер сертифіката та дата видачі	Інформація відсутня
Місце роботи інженера- землевпорядника	ПП "АРТ-Ю"
Відомості про суб'єкта речового права на земельну ділянку	
Вид речового права	Інформація відсутня
Прізвище, ім'я та по батькові фізичної особи	Хуголь Надія Іванівна
Дата державної реєстрації права (в державному реєстрі прав)	Інформація відсутня

Номер запису про право (в державному реєстрі прав)	Інформація відсутня
Орган, що здійснив державну реєстрацію права (в державному реєстрі прав)	Інформація відсутня
Відомості про суб'єкта речового права на земельну ділянку	
Дата державної реєстрації права (в державному реєстрі прав)	Інформація відсутня
Номер запису про право (в державному реєстрі прав)	Інформація відсутня
Орган, що здійснив державну реєстрацію права (в державному реєстрі прав)	Інформація відсутня

Державна служба України з питань геодезії, картографії та кадастру

Інформація Державного земельного кадастру
про право власності та речові права на земельну ділянку

Замовник: Яковенко Едуард Іванович

Час та дата запиту: 10:48 16-12-2024

Відомості про земельну ділянку	
Кадастровий номер земельної ділянки	5324581501:01:002:0097
Цільове призначення	01.03 Для ведення особистого селянського господарства
Категорія земель	Землі сільськогосподарського призначення
Вид використання	Для ведення особистого селянського господарства
Форма власності	Приватна власність
Площа земельної ділянки	0.16
Місце розташування	Полтавська область, Семенівський район, с. Горошино, вулиця Поділ
Відомості про сертифікованого інженера - землевпорядника (ВІДПОВІДАЛЬНА ОСОБА)	
ПІБ інженера – землевпорядника	Інформація відсутня
Номер сертифіката та дата видачі	Інформація відсутня
Місце роботи інженера- землевпорядника	ПРФ ДП "Центр ДЗК"
Відомості про сертифікованого інженера - землевпорядника (БЕЗПОСЕРЕДНІЙ ВИКОНАВЕЦЬ)	
ПІБ інженера – землевпорядника	Ялов С.М.
Номер сертифіката та дата видачі	Інформація відсутня
Місце роботи інженера- землевпорядника	ПРФ ДП "Центр ДЗК"
Відомості про суб'єкта речового права на земельну ділянку	
Вид речового права	Інформація відсутня
Прізвище, ім'я та по батькові фізичної особи	Шаповал Микола Михайлович
Дата державної реєстрації права (в державному реєстрі прав)	Інформація відсутня

Номер запису про право (в державному реєстрі прав)	Інформація відсутня
Орган, що здійснив державну реєстрацію права (в державному реєстрі прав)	Інформація відсутня
Відомості про суб'єкта речового права на земельну ділянку	
Дата державної реєстрації права (в державному реєстрі прав)	Інформація відсутня
Номер запису про право (в державному реєстрі прав)	Інформація відсутня
Орган, що здійснив державну реєстрацію права (в державному реєстрі прав)	Інформація відсутня

Державна служба України з питань геодезії, картографії та кадастру

Інформація Державного земельного кадастру
про право власності та речові права на земельну ділянку

Замовник: Яковенко Едуард Іванович

Час та дата запиту: 10:48 16-12-2024

Відомості про земельну ділянку	
Кадастровий номер земельної ділянки	5324581501:01:002:0207
Цільове призначення	Для ведення особистого селянського господарства, садівництва, городництва, сінокосіння і випасання худоби
Категорія земель	Землі сільськогосподарського призначення
Вид використання	Для ведення особистого селянського господарства
Форма власності	приватна
Площа земельної ділянки	0.1892
Місце розташування	Полтавська область, Семенівський район, с.Горошине
Відомості про сертифікованого інженера - землевпорядника (ВІДПОВІДАЛЬНА ОСОБА)	
ПІБ інженера – землевпорядника	Антонов Олександр Степанович
Номер сертифіката та дата видачі	Інформація відсутня
Місце роботи інженера-землевпорядника	ПП "АРТ-Ю"
Відомості про сертифікованого інженера - землевпорядника (БЕЗПОСЕРЕДНІЙ ВИКОНАВЕЦЬ)	
ПІБ інженера – землевпорядника	Товстоніг О.В.
Номер сертифіката та дата видачі	Інформація відсутня
Місце роботи інженера-землевпорядника	ПП "АРТ-Ю"
Відомості про суб'єктів права власності на земельну ділянку	
* інформація про власника (землекористувачів) є довідковою, актуальна інформація міститься у Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно	
Прізвище, ім'я та по батькові фізичної особи	Зікранець Іван Іванович

Дата державної реєстрації права (в державному реєстрі прав)	10.12.2018
Номер запису про право (в державному реєстрі прав)	29471186
Орган, що здійснив державну реєстрацію права (в державному реєстрі прав)	Заїчинська сільська рада

Державна служба України з питань геодезії, картографії та кадастру

Інформація Державного земельного кадастру
про право власності та речові права на земельну ділянку

Замовник: Яковенко Едуард Іванович

Час та дата запиту: 10:50 16-12-2024

Відомості про земельну ділянку	
Кадастровий номер земельної ділянки	5324581501:01:002:0135
Цільове призначення	01.03 Для ведення особистого селянського господарства
Категорія земель	Землі сільськогосподарського призначення
Вид використання	Для ведення особистого селянського господарства
Форма власності	приватна
Площа земельної ділянки	0.14
Місце розташування	Полтавська область, Семенівський район, с. Горошино, вулиця Поділ
Відомості про сертифікованого інженера - землевпорядника (ВІДПОВІДАЛЬНА ОСОБА)	
ПІБ інженера – землевпорядника	Інформація відсутня
Номер сертифіката та дата видачі	Інформація відсутня
Місце роботи інженера- землевпорядника	ПРФ ДП "Центр ДЗК"
Відомості про сертифікованого інженера - землевпорядника (БЕЗПОСЕРЕДНІЙ ВИКОНАВЕЦЬ)	
ПІБ інженера – землевпорядника	Ялов С.М.
Номер сертифіката та дата видачі	Інформація відсутня
Місце роботи інженера- землевпорядника	ПРФ ДП "Центр ДЗК"
Відомості про суб'єктів права власності на земельну ділянку	
* інформація про власника (землекористувачів) є довідковою, актуальна інформація міститься у Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно	
Прізвище, ім'я та по батькові фізичної особи	Таткало Василь Іванович
Дата державної реєстрації права (в державному реєстрі прав)	14.11.2022

Номер запису про право (в державному реєстрі прав)	48454415
Орган, що здійснив державну реєстрацію права (в державному реєстрі прав)	Виконавчий комітет Оболонської сільської ради Кременчуцького району Полтавської області

Державна служба України з питань геодезії, картографії та кадастру

**Інформація Державного земельного кадастру
про право власності та речові права на земельну ділянку**

Замовник: Яковенко Едуард Іванович

Час та дата запиту: 10:50 16-12-2024

Відомості про земельну ділянку	
Кадастровий номер земельної ділянки	5324581501:01:002:0118
Цільове призначення	01.03 Для ведення особистого селянського господарства
Категорія земель	Землі сільськогосподарського призначення
Вид використання	01.03 для ведення особистого селянського господарства
Форма власності	Інформація відсутня
Площа земельної ділянки	0.4
Місце розташування	Полтавська область, Кременчуцький район, с.Горошине
Відомості про сертифікованого інженера - землевпорядника (ВІДПОВІДАЛЬНА ОСОБА)	
ПІБ інженера – землевпорядника	Сторчак Наталія Борисівна
Номер сертифіката та дата видачі	Інформація відсутня
Місце роботи інженера- землевпорядника	ФОП Сторчак Н.Б.
Відомості про сертифікованого інженера - землевпорядника (БЕЗПОСЕРЕДНІЙ ВИКОНАВЕЦЬ)	
ПІБ інженера – землевпорядника	Сторчак Наталія Борисівна
Номер сертифіката та дата видачі	№000336 від 03.01.2013
Місце роботи інженера- землевпорядника	ФОП Сторчак Н.Б.

Комунальний заклад
«Центр охорони та досліджень пам'яток археології»
Полтавської обласної ради

ІСТОРИЧНА ДОВІДКА

Теперішня назва: *Літописне городище «Горошин»*
часу Київської Русі, X - XIII ст.

Пропонована (уточнена) назва: *Городище сотенного містечка Горошине,*
XVII-XVIII ст.)

Пам'ятка археології місцевого значення,
охоронний номер – 2891 – Пл.

розташована за адресою:

Полтавська область, Кременчуцький район,
Облолонська територіальна громада
с. Горошине

В. о. директора Комунального
закладу «Центр охорони та
досліджень пам'яток
археології» Полтавської
обласної ради

Е.І. Яковенко

Провідний науковий
співробітник Комунального
закладу «Центр охорони та
досліджень пам'яток
археології» Полтавської
обласної ради, кандидат
історичних наук

А.В. Гейко

Завідуючий відділом
Комунального закладу «Центр
охорони та досліджень
пам'яток археології»
Полтавської обласної ради

К.М. Мироненко

Полтава, 2024

Зміст

РОЗДІЛ І. ТЕКСТОВА ЧАСТИНА	3
<i>Авт. тексту К.М. Мироненко, А.В. Гейко, ред. В.В. Шерстюк</i>	
РОЗДІЛ ІІ. ІЛЮСТРАТИВНА ЧАСТИНА	20
I. ЗАГАЛЬНЕ ПОЛОЖЕННЯ ПАМ'ЯТКИ	20
<i>Дизайн фотографій, таблиць А.В. Куркова, підготовка матеріалів К.М. Мироненко та М.В. Коваленко</i>	
ІІ. КАРТОГРАФІЧНІ ДЖЕРЕЛА	25
<i>Обробка картографічних джерел, дизайн таблиць А.В. Куркова, підготовка матеріалів К.М. Мироненко</i>	
ІІІ. ІСНУЮЧА ПАМ'ЯТКООХОРОННА ДОКУМЕНТАЦІЯ.....	28
<i>Авт. таблиць А.В. Куркова</i>	
ІV. ЗАГАЛЬНИЙ ВИГЛЯД.....	32
<i>Дизайн фотографій, таблиць А.В. Куркова</i>	
V. ЗНАХІДКИ З ТЕРИТОРІЇ ПАМ'ЯТКИ	36
<i>Дизайн фотографій, таблиць А.В. Куркова, Ю.В. Деркач</i>	

РОЗДІЛ I. ТЕКСТОВА ЧАСТИНА

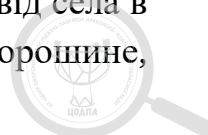
Підставою для розроблення історичної довідки на пам'ятку культурної спадщини є Договір № 09/2024 на проведення науково-вишукувальних археологічних обстежень та послуги з виготовлення облікової документації на пам'ятки культурної спадщини від 15 серпня 2024 року між Комунальним закладом «Центр охорони та досліджень пам'яток археології» Полтавської обласної ради в особі виконуючого обов'язки директора Яковенка Едуарда Івановича, що діє на підставі Статуту, з одного боку, та Відділом освіти, культури, молоді та спорту Оболонської сільської ради Кременчуцького району Полтавської області в особі начальника відділу Юрченка Віктора Васильовича, що діє на підставі Положення про відділ освіти, культури, молоді та спорту Оболонської сільської ради, з другого боку.

Для розроблення історичної довідки використані нормативні і законодавчі документи:

- Закон України «Про охорону культурної спадщини» від 8.06.2000 № 1805-III;
- Закон України «Про охорону археологічної спадщини» від 12.12.2012 № 2461-VI;
- Постанова Кабінету Міністрів України від 22.05.2019 № 452 «Про затвердження Порядку визначення категорій пам'яток»;
- Наказ Міністерства культури України від 27.06.2019 № 501 «Про внесення змін до Порядку обліку об'єктів культурної спадщини»;
- Методичні рекомендації щодо розроблення історичних (історико-архітектурних) довідок, затверджені наказом Міністерства культури і туризму України від 02.11.2009 № 956/0/16-09.

Рештки укріплення козацького містечка Горошино знаходяться на околиці південно-західної, старовинної, історичної ділянки села XVII-XIX ст., сучасного с. Горошине (через міст р. Борис) Оболонської територіальної громади Кременчуцького району Полтавської області. Сама Оболонська територіальна громада розташована у північно-західній частині Кременчуцького району, межуючи з Оржицькою територіальною громадою Лубенського району Полтавської області, а з заходу – із Чорнобаївською територіальною громадою Золотоніського району Черкаської області.

Вказана пам'ятка археології місцевого значення розташована на лівому березі р. Сула та на правому березі р. Борис (Бориса), яка є лівобічною притокою Сули (лівобічного басейну р. Дніпро). Вона займає практично все півострівне надзаплавне підвищення, яке обмежене річками: з півночі та заходу – Сулою, із півдня та південного сходу – Борисом. Зі східного боку проходить дорога, що веде на лівий берег р. Борис та далі – на лівобічні луки Сули, на південь від села в ур. Драчки (кол. хутір Драчки). Замок сотенного козацького містечка Горошине,

що має підпрямокутну у плані форму, знаходиться у західній частині зазначеного вище півострівного надзаплавного підвищення.

Зазначена пам'ятка археології була внесена до Переліку пам'яток історії та культури області, взятих на державний облік та під охорону Рішенням виконавчого комітету Полтавської обласної ради народних депутатів від 23 квітня 1982 року № 247 під назвою «Літописне городище «Горошин» часу Київської Русі (X-XIII ст.)».

Згодом цю пам'ятку культурної спадщини Полтавської області, яка перебувала на обліку згідно із законодавством, що діяло до набрання чинності Закону України «Про охорону культурної спадщини», Наказом Міністерства культури, молоді та спорту України від 25.02.2020 № 1062 занесено до Державного реєстру нерухомих пам'яток України за категорією *пам'ятка археології місцевого значення* та присвоєний охоронний номер – **2891-Пл**.

Але на сьогоднішній день назва пам'ятки археології місцевого значення – «*Літописне городище «Горошин» часу Київської Русі (X-XIII ст.)*» не відповідає науковій дійсності, оскільки на зазначеній пам'ятці відсутні нашарування давньоруського часу, а наявні лише рештки укріплення та археологічні знахідки козацької доби. Тож пропонується змінити назву вказаної пам'ятки археології на «*Городище сотенного містечка Горошине, XVII-XVIII ст.*». Саме така назва є історично об'єктивною і буде надалі використовуватися в тексті історичної довідки.

Загалом же укріплення поблизу с. Горошине відоме науці з кінця XIX ст. Одним із перших обстежив та описав його відомий археолог та історик В.Г. Ляскоронський (1859-1928 рр.), який під час свого «лубенського» періоду наукової діяльності здійснив величезні за обсягами розвідкові роботи з опису місцезнаходжень давніх городищ, поселень тощо по річці Сула. Вказані укріплення обстежені дослідником у середині 1890-х рр. та у 1907 р.

Пізніше увагу археологів пам'ятка не привертала упродовж близько 70 років. Ймовірно, наступного разу її оглянула в середині 70-х років XX ст. археолог та краєзнавець Г.О. Сидоренко (1918-1984 рр.) під час укладання облікової документації на вказане укріплення. Саме результати цих обстежень і були використані під час написання паспорта пам'ятки.

У 80-х роках XX ст. археологічне обстеження пам'ятки пов'язане з діяльністю Посульської комплексної експедиції Інститутів археології АН СРСР та АН УРСР, здійсненої під керівництвом відомого московського археолога Ю.Ю. Моргунова (1947-2018 рр.), який у 1981 році оглянув рештки укріплення біля с. Горошине. Результати цих розвідкових досліджень були висвітлені в ряді наукових публікацій у спеціалізованих виданнях краєзнавчого та археологічного спрямування.

Археолог із Переяслава-Хмельницького О.О. Прядко у 2016 році провів невеликі розвідкові обстеження пам'ятки археології біля с. Горошине, склав її

план та провів невеликі охоронні археологічні дослідження в її межах та найближчому околі.

У вересні 2024 року завідуючими відділами ЦОДПА К.М. Мироненком, М.В. Коваленком та молодшим науковим співробітником В.В. Філонченком було проведено археологічні обстеження інвентаризаційного характеру даної археологічної пам'ятки місцевого значення, розташованої у с. Горошине.

Тут було зібрано підйомний археологічний матеріал, за допомогою навігаційного приладу із залученням для зйомки квадрокоптера був знятий детальний план укріплень козацького часу, здійснено фотофіксацію загального стану пам'ятки та її окремих елементів тощо.

Городище сотенного містечка Горошине XVII-XVIII ст. має незначне історіографічне відображення в наукових дослідженнях порівняно з іншими пам'ятками археології Посулля, причому – досить суперечливе.

Як уже зазначалося, одним із перших, хто залишив відомості про давні укріплення біля с. Горошине, був В.Г. Ляскоронський (1859-1928 рр.), який помістив невеликий опис та схему цих укріплень у відомій статті «Городища, кургани и длинные (змиевые) валы в бассейне р.Сулы», що була опублікована в наукових працях XI археологічного з'їзду, матеріали якого були видані 1901 року в Москві, а сам з'їзд відбувся 1899 року в Києві.

У згаданому описі дослідник зазначав, що вже на той час (кін. XIX ст.) сліди укріплень були ледь помітні та простежувалися незначною мірою, що і було відзначено на його плані. На цьому плані рештки містечка Горошине були позначені дослідником у вигляді двох складових: 1) невелике укріплення прямокутної форми, яке зберегло вали більшою мірою, особливо вони були помітні біля річки; 2) укріплення передмістя, досить сильно пошкоджені, тому вгадувалися лише гіпотетично. Укріплення прямокутної форми розташовувалося на ділянці, що називалася Подолом і розміщувалася вздовж річки Сула. У його межах раніше стояла Успенська церква, проте на той час, коли його оглядав В.Г. Ляскоронський, там лишилася тільки капличка. Хронологічну належність пам'ятки дослідник визначив досить широко – «давня кріпость».

Водночас він зазначив, спираючись на картографічні джерела Гільйома Левассер-де-Боплана (1595-1673 рр.) середини XVII ст., що Горошинська фортеця («кріпость») мала значні розміри і в цьому не поступалася таким відомим фортецям як Лукімська та Лубенська, займаючи майже повністю півострівне надзаплавне підвищення, обмежене річками Сула та Борис.

Пізніше В.Г. Ляскоронський у науковій праці, присвяченій історії Переяславського князівства (1903 р.), описуючи давнє городище біля Горошина, стверджував, що саме тут відбувалася переправа половців у внутрішні райони Русі. Також він відзначив, що з усіх згаданих у давньоруських літописах посульських укріплень воно єдине мало винятковий характер, тому що розташовувалося на лівому березі р. Сула.

Дослідник схилявся до думки, що літописне місто «Горошин» та «козацьке» містечко Горошине тодішньої Полтавської губернії розташовані на одному й тому самому місці. У своєму припущенні він спирався на проведені ним розвідкові дослідження, які носили поверховий описовий характер, а також на топонімічну схожість назви давньоруського «міста» Горошин та козацького містечка Горошине, що було дуже характерно для історіографії другої половини XIX – початку XX ст. У цьому відношенні пізніші археологічні дослідження (кінця XX ст.) показали, що його твердження були хибними.

Відомим істориком та краєзнавцем Л.В. Падалкою (1859-1927 рр.), який аналізував заселення Полтавської губернії, також було висловлено думку про тотожність давньоруського міста Горошин та козацького містечка Горошине.

Враховуючи те, що інших досліджень пам'ятки не здійснювалося, у другій половині XX ст. в енциклопедичній літературі загальноукраїнського характеру та місцевій краєзнавчій літературі, присвяченій висвітленню давньої історії краю, вказане помилкове ототожнення літописного «міста» Горошин та села Горошине у пониззі Сули на території Полтавщини стало загальноприйнятим. Це знайшло своє відображення і в «Археологічних пам'ятках України» (1967), «Історії міст і сіл Української РСР. Полтавська область» (1967), «Довіднику з археології України. Полтавська область» (1982) та у більш пізньому виданні – «Полтавщина. Енциклопедичний довідник» (1992).

Обстеження укріплень у південній частині села Горошине в середині 70-х років було пов'язане з виготовленням пам'яткоохоронної документації на вказаний об'єкт. Г.О. Сидоренко (1918-1984 рр.), авторка паспорта пам'ятки, констатувала, що вали укріплення на той час вже не були помітні, через що й не знімався план цього об'єкта, хоча водночас відзначила серед перемішаних нашарувань наявність кераміки давньоруського часу. Ймовірно, дослідниця віднесла окремі знахідки козацької доби до більш раннього часу – епохи Середньовіччя.

Незважаючи на вищезазначене, було укладено план імовірного розміщення решток городища, який, як здавалося на той час, відображав місце його розташування. Площу пам'ятки у тодішніх документах було визначено в межах 0,50-0,60 га.

Серед двох фотографій, наявних у зазначеній паспортній документації, одна містить зображення досить глибокої ями, де помітні рештки людських останків (?). Встановити, яка саме частина пам'ятки зображена, або взагалі чи має відношення це зображення до пам'ятки археології поблизу с. Горошине, досить проблематично, так як фото не має підпису, який би містив інформацію про місце та час фіксації порушення. Але можна припустити, що навколо церкви, а пізніше – каплички, традиційно, особливо – після занепаду укріплення як оборонної споруди, функціонував цвинтар.

У 1981 році рештки укріплень поблизу с. Горошине оглянув відомий

московський археолог Ю.Ю. Моргунов (1947-2018 рр.), дослідник давньоруських пам'яток Посулля. Він відзначив тут наявність підпрямокутного у плані укріплення, що розташовувалося на лівому березі р. Сула, на мисі високого надзаплавного підвищення, а зібраний підйомний матеріал дослідник датував XVI-XX ст. Питанню про місцезнаходження літописного Горошина Ю.Ю. Моргунов присвятив дві статті, видані у 1989 та 2014 рр. Він прийшов до висновку, що рештки укріплень біля с. Горошине не є літописним руським Горошином. На користь своєї думки науковець наводить досить ґрунтовні аргументи: розміщення укріплень біля с. Горошине віддалено від сульських переправ та бродів; зазначена фортеця не могла заважати проходженню степовиків до внутрішніх районів Русі; нереальне розташування літописного міста на лівому березі Сули, який в той час знаходився під контролем половців, підпрямокутна форма укріплення, яка є типовою для часів вогнепальної зброї.

Ю.Ю. Моргунов висловив ґрунтовне припущення, що літописним містом Горошин (Грошин) є давньоруське городище у с. Тарасівка (зараз Оржицька територіальна громада Лубенського району). На користь такої гіпотези він навів ряд аргументів: городище лежить на прямій дорозі до Хорола; воно єдине з безіменних укріплень у південній течії Сули, що має достатню для літописних центрів площу дитинця та значний укріплений посад; багатство знахідок вказує на інтенсивність господарського життя, окрім того – напроти Тарасівки проходив старовинний горошинський перевіз до Хорола, відомий із XVII ст.

Дослідник припускав, що мешканці літописного міста в середині XIII ст., рятуючись від монголо-татарської навали, могли переселитися на 9 км на південь під захист густої заплавної рослинності і перенести назву «Горошин» на нове місце, де пізніше було збудовано укріплення, при цьому на старому місці залишена назва перевозу, яка збереглася до XVIII ст.

У 80 та 90-хх рр. XX ст. в спеціалізованих наукових виданнях археологічного характеру а саме: у книзі «Древнерусские поселения Среднего Поднепровья» (1984), у зводі городищ слов'яно-руського часу на території України (1999 р.) відомого українського археолога М.П. Кучери (1922-1999 рр.) та у статті археолога І.С. Вітрик, що присвячена городищам у пониззі Сули (1991 р.), – укріплення біля с. Горошине Полтавської області не згадується. Натомість досить детально описано городище давньоруського часу в с. Тарасівка. Можна припустити, що на той час, починаючи з 80-х років, археологи, які вивчали старожитності давньоруського часу Посулля, зійшлися на думці про козацький час укріплень поблизу Горошина. Як приклад можна навести статтю пам'яткоохоронниці та археолога І.М. Кулатової, присвячену старожитностям козацької доби на Полтавщині (1993 р.). Авторка статті відзначала наявність культурних нашарувань сотенного містечка в с. Горошине.

Лише в праці археолога А.В. Кузи (1934-1984 рр.), виданій уже після його смерті (1999 р.) і присвяченій давньоруським городищам на теренах колишнього

СРСР (вона є по суті їх зводом), містяться відомості про городище поблизу с. Горошине на Полтавщині, як давньоруське, і ототожнюється воно з руським «градом» Горошин (Грошин). Дослідник включив городище до переліку давньоруських пам'яток, спираючись на літературу кінця XIX – поч. XX ст., не врахувавши результатів нових обстежень регіону в 1970-1980-х рр.

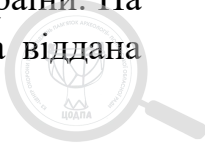
Невеликі розвідкові дослідження здійснив О.О. Прядко у 2016 році. Ним було виконано окомірний план, зібраний підйомний матеріал та проведені охоронні археологічні дослідження за межами пам'ятки, у південній околиці села, виявлено та зачищено рештки господарської ями черняхівської культури. У складеному науковцем плані було чітко визначено прямокутні обриси замку, а на території пам'ятки (ур. Поділ) був зібраний нечисельний, але досить репрезентативний матеріал, більша його частина належить до XVIII – поч. XIX ст. Серед зазначеного керамічного матеріалу вирізняється кілька фрагментів димлених горщиків XVII ст., прикрашених типовим орнаментом – штампом прямокутної форм та вирізними горизонтальними лініями. Також посуду першої половини XVII ст. належать два вінця з характерними валиками.

Дослідження господарської ями черняхівської культури дали характерні для цієї культури знахідки – уламки сіроглиняних кухонних та сіроглиняних лискованих столових гончарних посудин, які представлені фрагментами вінцевих частин, стінками та денцями.

У давньоруських джерелах назва літописного «міста» Горошин згадується двічі. Вперше – у «Повчанні» Володимира Мономаха. Ця згадка пов'язана з подіями, що відбувалися на території Переяславського князівства між 1080 р. та осінню 1084 р. Князь Володимир Всеволодович тоді допомагав своєму малолітньому брату Ростиславу, князю Переяславському, в боротьбі з половецькою загрозою. «Том же лете гонихом по половцях за Хорол, иже Горошин взяши».

Друга згадка серед Посольських міст у «Списку руських міст дальніх і ближніх». Дослідник вказаного джерела М.М. Тихомиров (1893-1965 рр.) зазначає, що вказаний список був складений у кінці XIV ст. або на початку XV ст. Давні міста сучасної Полтавської області дослідником було умовно віднесено до групи «київських міст». Він відзначив, що більша частина назв цих міст згадується лише у літописах XI-XIII ст., і вони відсутні в більш пізніх джерелах. У переліку чернігівських міст на Посуллі зазначається і Горошин, як «...Снепород, Ськнятин, *Грошин*, <...> Синечь, Кляпечь». М.М. Тихомиров, узявши свідчення більш пізнього джерела – «Книга Большому Чертежу», – зазначив, що на Сулі в той час (сер. XVI ст.) були відомі такі міста: Горошин, Скнятин, Синечь або Синець. Все це, на думку історика, підтверджує якість «Списку» як джерела.

Після давньоруської доби топонім Горошин вперше згадується наприкінці XVI ст. і пов'язаний з колонізацією Річчю Посполитою лівобережної України. На Варшавському сеймі 1590 р. більша частина пустинного Посулля була віддана

Олександру Вишневецькому (1560-1594 рр.). Але невелика частина цих земель, а саме Сліпорід та Горошин («Takze Horosza y Slepород, nad rzeka Nieusziu (?) ...przy granicy Moskiewskiey») разом з Київським Пороссям, надавалася «трьом особам». Одного з них, Станіслава Жолкевського (1547-1620 рр.), називає історик О. М. Лазаревський (1834-1902 рр.).

Відомо, що 1630 року відновилась суперечка між дочкою Станіслава Жолкевського Софією (1587/ бл. 1590-1634 рр.), дружиною руського воєводи Яна Даниловича (1570? – 1628 рр.), та «княжати Еремия Корибутовича Вишневецького, старосты Овруцкого, и опекуна его мл. Княжати Константина Корибутовича Вишневецького, старости Черкаского и иных опекунов (?) его милости», за Горошин та Сліпорід. Певно, не скориставшись із надання 1590 року, Вишневецькі поступово приєднали ці урочища до своїх обширних посульських володінь. Софія скаржилася «о посаженъе и осягнене добр, грунтов и урочиск, т. е. пустынь Горошина и Слепород зовсими тих обойга урочищ належностями и о посажене на тих грунтах и урочищах разных мест, местечок, сел, футоров...» «не маючий жадного права на тие грунта Горошинские, над рекою Сулою лежащие, и Слепород – за Днепром [позов писався до Києва], на шляху татарском, при самой границе татарской и при рубежу московском». Після надання 1597 р. (помилково вказано замість 1590 р.) «на сих грунтах село немало «мест, местечек, сел и футоров».

На думку Л.В. Падалки (1859-1927 рр.), М.М. Вишневецький (? - 1615 рр.) захоплює пустиню Горошин і Сліпорід у 1611 р. А за актами 1618 р. Горошин називається новою осадою. Перше населення сюди прийшло з сс. Лишні та Соснівки майбутнього Київського повіту.

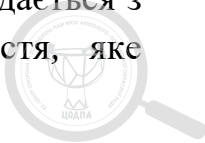
Також «город» Горошин згадується у донесеннях московському царю в 1640 р. як місце, де польські гетьмани С. Конєцпольський (1591-1646 рр.) та Я. Замойський (1627-1665 рр.) розбили татарське військо, котре грабувало Україну.

У «Книге Большому чертежу» Горошин розміщено за 2 милі вгору по течії р. Сула від міста Буромлі та за стільки ж униз течією від Лукім'я.

Ще одна згадка про Горошин відноситься до середини XVIII ст., коли виникає окрема Горошинська сотня Лубенського полку, яка утворюється з частини Лукімської.

У Генеральному слідстві про маєтності Лубенського полку 1729-1730 рр. Горошин значиться як містечко Лукімської сотні, але тут же згадується «Горошинский уезд». За ревізькою книгою 1740 р. вже значиться поряд із Лукімською і Горошинська сотня. Хоча варто згадати, що Ю. Гаєцький дає неперевірену інформацію про те, що Горошинська сотня існувала у 1658-1668 рр. та в 1730-1782 рр.

На сьогоднішній день пам'ятка археології місцевого значення складається з двох частин – замку сотенного містечка та укріпленого передмістя, яке

розташоване на лівому березі р. Сула та правому березі р. Борис (Бориса) і займає практично все півострівне надзаплавне підвищення, яке обмежене р Сулою та її лівобічною притокою – р. Борис. Зі східного боку проходить асфальтована дорога, що веде на лівий берег р. Борис та далі на лівобічні луки р. Сула.

У західній частині півострівного надзаплавного підвищення, утвореного річками Сула та Борис, помітне, інше штучне прямокутне підвищення, яке має висоту більше 1,0 м. Воно має розміри по довгій осі північний схід – південний захід – 150 м (паралельно річищу р. Сула), по меншій – 100 м, у плані утворюючи правильний прямокутник. Вказана форма є типовою для укріплень доби вогнепальної зброї і належить до решток замку сотенного містечка Горошине, площа якого складає 1,5 га.

Вали, рештки яких були помітні наприкінці XIX ст., на сьогоднішній день не збереглися. Взагалі ж, процес розпланування валів міг бути розтягнутим у часі: розпочатися з облаштування кількох хатищ кінця XVIII – поч. XIX ст., коли замок сотенного містечка втратив своє первісне призначення (оборонне), а завершитися протягом першої половини XX ст. Із фортифікаційних споруд зазначеного укріплення збереглися лише рів по меншій осі – з північного сходу та південного заходу. На сьогодні його ширина становить до 2 м, а глибина – до 1 м. У північно-східній частині замчища помітний ще один рів шириною також до 2 м та глибиною до 1 м, який ділив зазначене укріплення на дві нерівні частини. Із північного заходу та південного сходу рів не простежується. З північно-західного боку замок обмежений берегом Сули (можливо, рів був пошкоджений саме розмивом берега річки), а південного сходу проходить польова дорога, її облаштування призвело до засипання зазначеної ділянки рову замчища.

Тут важливо зазначити, що наприкінці XIX ст. В.Г. Ляскоронським у плані відзначена наявність каплички у південній частині замку. Вказана капличка позначала «старе» місце розташування церкви, так як нова Успенська церква була на той час перенесена на північ, у більш заселену південну частину містечка Горошине, де у 1866 році збудовано дерев'яну церкву на мурованому цоколі.

Цікавим фактом є наявність проміжного рову у північно-східній частині замку, що ділить його на дві нерівні частини – південно-західну, центральну (*більшу*) та північно-східну (*меншу*). Факт існування такого структурного елемента на території замчища можна пояснити кількома причинами. В облаштуванні козацьких фортець нерідко траплялося спорудження замку з кількох частин, частіше – із двох, різних за площею. Прикладом можуть слугувати містечка Боромля, Лебедин, Миропілля на Сумщині. А можливо, це пов'язано з облаштуванням проїзду наприкінці XVIII – поч. XIX ст. до території колишнього замку з метою кращого розміщення населення коло Успенської церкви, яка на той час знаходилася на території замчища.

Навколо замку розташовувалося укріплене передмістя (посад), що займало практично всю частину півострівного надзаплавного підвищення. Від основного

берега та іншої частини села передмістя відділялося *валом*, який сьогодні можна простежити лише на незначній ділянці у північно-східній частині півострова. Вал має висоту більше 1 метра та ширину від 3 до 4 м і простежується на 70 м, умовно можна вважати, що далі він проходить по сучасній асфальтованій дорозі, яка веде на лівий берег р. Борис, а потім – на лівобічні луки р. Сула, на південь від села. Вал має напрям з північно-східного боку до південно-західного зазначеного півострівного надзаплавного підвищення, яке зі східного боку має вузький перешийок, що поєднує його з основним берегом Сули. На сьогодні площа, зайнята пам'яткою, укріпленим передмістям (посадам) та територією замку, складає близько 16 га.

У межах сотенного козацького містечка Горошине розвідковими дослідженнями співробітників Центру було окреслено 9 хатищ XVIII-XIX ст. Із них 3 повністю чи частково розташовані в межах замку, інші 6 – на території передмістя. Варто зазначити наявність у південній частині замку хатища 1, яке характеризується більшим підвищенням порівняно з іншими подібними об'єктами та значною концентрацією знахідок археологічного характеру навколо нього. Можливо, це і є рештки *каплички*, що існувала у XIX ст. та була позначена на згаданому вище плані В.Г. Ляскорнського.

Найбільша концентрація знахідок археологічного характеру (уламки посуду, кісток тощо) фіксується у північній та центральній ділянках пам'ятки, де розташовані городи мешканців села; менше сконцентровані знахідки археологічного характеру – в південній частині, де знаходяться луки та сінокоси, що полого спускаються до р. Борис.

У межах містечка зібрано археологічний матеріал. До найдавніших знахідок належать два фрагменти. Перший – це уламок стінки посудини *епохи бронзи* з прокресленим орнаментом, в своєму тісті має домішки шамоту. Другий фрагмент належить вінцевій частині сіроглиняного горщика *черняхівської культури* з шерехатою поверхнею. Обидва уламки були виявлені у північно-східній частині укріпленого передмістя (посаду), неподалік від русла р. Сула, коло хатищ 8 та 9. Можливо, ми маємо на цьому місці, рештки місцезнаходжень матеріалів більш ранніх археологічних епох, які були перекриті потужними нашаруваннями козацької (модерної) доби, що і підтверджують проведені О.О. Прядком, згадані вище невеликі охоронні дослідження, під час яких було обстежено рештки господарської ями черняхівської культури. Ця яма розташовувалася за кількесот метрів північніше.

Найбільш чисельна добірка посуду належить до козацької (модерної) доби. Одна вінцева частина, ймовірно, належить до димленого товстостінного горщика XVII ст. Але в цілому більшість знахідок відносяться до кінця XVIII – XIX ст. Virізняється кілька груп: перша – це вінцеві частини та уламки стінок димлених горщиків, прикрашених геометричним орнаментом і врізними горизонтальними лініями; інша група – привінцеві частини та фрагменти стінок, що належали

світлоглиняним горщикам, прикрашеним по тулубу типовим на той час геометричним розписним орнаментом, візними горизонтальними лініями та «кривульками».

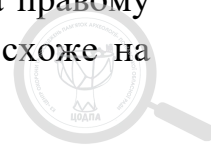
Щодо мисок або полумисків, то маємо лише один фрагмент димленого вінця, інші належать до світлоглиняних виробів. Вони оздоблені по вінцю та внутрішній стороні також типовим геометричним орнаментом. Один із фрагментів, який належить до XIX ст., прикрашений зеленою поливою. Уламки вінцевих частин, макітр відносяться також до XIX ст. і прикрашені по зрізу вінця жовтою та зеленою поливою. До кахлів належать лише два уламки: один із типовим рослинним орнаментом кінця XVIII ст., інший є уламком румпи.

Тривале активне використання території пам'ятки для господарських потреб мешканців села Горошине призвело до втрати первісних фортифікаційних споруд, особливо це стосується валів замку та валу, який захищав передмістя сотенного містечка з північно-східного боку. Втрата функціонального призначення замку призвело до розпланування валів та облаштування на самій території, щонайменше трьох домогосподарств (хатища 1, 2 та 3). Особливо це помітно на прикладі хатища 3, яке було влаштовано на східному куті замчища і значно спотворило обрис останнього. Облаштування зазначеного «домогосподарства» призвело до розпланування цього кута у східному та південному напрямку. Це стосується ділянки збереженого валу, що захищав передмістя (посад), бо саме біля нього є сліди хатищ 8 та 9, які розтягнули земляний вал для господарських потреб.

На сьогодні територія пам'ятки археології місцевого значення використовується під городи та сільськогосподарські угіддя, особливо територія укріплення, що призводить до системного пошкодження верхньої ділянки культурного шару.

Таким чином, на сьогодні можна вважати доведеним, що пам'ятка археології місцевого значення, що розташована у південно-західній частині села Горошине, належить до *решиток козацького містечка Горошине*. Думка Ю.Ю. Моргунова про належність укріплення до більш пізнього часу знаходить своє підтвердження. Характер утворення укріплення підпрямокутної форми у плані знаходить широкі аналогії серед численних козацьких містечок Лівобережної України, знахідки які походять з пам'ятки характеризуються поширенням за козацької доби. А відомості про наявність давньоруських знахідок, що зазначалися у паспортній документації, не підтверджується в науковій літературі другої половини XX ст. присвяченій давньоруській історії Посулля та сучасними дослідженнями.

Також тут варто згадати про ще один факт: наявність городища у с. Велика Бурімка Чорнобаївської територіальної громади Золотоніського району Черкаської області. Вказане городище знаходиться в урочищі Місто, на правому березі р. Сула, і має сильно округлені прямокутні обриси, що досить схоже на

рештки укріплення замку в с. Горошине. Воно раніше також характеризувалося у науковій літературі як давньоруське, але дослідженнями останніх десятиліть XX ст. встановлено його належність до XVII-XVIII ст.

Отже, пам'ятка, безсумнівно, належить до козацького містечка Горошине, і разом з рештками таких козацьких фортець, як Оржицька, Лукімска, Лубенська, Сенчанська та інших є яскравим прикладом господарського освоєння західної частини Полтавщини у XVII ст. Залишки козацького містечка в с. Горошине менш пошкоджені господарською діяльністю людини, бо розташовані поза межами інтенсивної сучасної забудови села, на відміну від інших козацьких укріплень, які знаходяться у щільній сільській та міській забудові. Територія козацького містечка Горошино є найбільш перспективною для проведення наукових археологічних досліджень, пов'язаних із висвітленням розвитку козацьких сотенних містечок Лівобережної України.

Також на північ від пам'ятки є перспективи виявлення у майбутньому селища черняхівської культури.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

Картографічні джерела:

«Delineatio Generalis Camporum Desertorum vulgo Ukraina. Cum adjacentibus Provinciis» (Спеціальний і докладний план України з належними до неї воєводствами, округами і провінціями. для загального добра) зроблений Гійомом Левассером де Бопланом, військовим архітектором і капітаном Й.В.К. Польші і Швеції. Карбований у міді працею і старанням Вільгельма Гондія, привілейованого гравера Й.В.К. Польші і Швеції. Гданськ, року божого 1650, південна орієнтація, 42×54,5 см, масштаб 1:1800000.

Мапа України. Частина України, «Київське воєводство» («Ukrainae pars quae Kiovia Palatinatus vulgo dicitur») зроблений Гійомом Левассером де Бопланом між 1659 та 1685 рр.

Iohann Baptisto Homanno (Homann). Ukrania quae et Terra Cossacorum. Нюрнберг, 1716 (розмір 47,5х57 см). Йоганн-Баптист Гоманн (1664-1724).

Ряд XXIV. Лист 11. Военно-топографическая карта Полтавской губернии. Масштаб 3 вер. в дюйме. Губ. Полтавской. Исправл. по рекогносц. 1869 г. Гравир. кон. Чин. Чайский 3-й пред. и горн. Чин. Карпов; Вырез. слова Чин. Прокофьев и Топ. Фролов. Военно-топографическая карта Полтавской губернии. Масштаб 3 вер. в дюйме: [Карты]. СПб.: Военно-топографическое Депо, 1863-1878. 1 атл. ([24] разв. л., [1] сб. л.).

М-36-90-А. Вел. Буромка. М 1: 50 000. Состояние местности на 1986 г. Генеральный штаб. Издание 1987 г.

Архівні джерела:

Літописне місто Горошин. С. Горошине Семенівського району. Паспорт укл. Г.О. Сидоренко. 26 червня 1976 р. Науковий архів ЦОДПА. Фонд 11 о/д. Тека 1/5. Спр. 61(1). 4 арк.

Шерстюк В.В. Археологічні розвідки на території Полтавської області у 2016 році. Робочий архів ЦОДПА.

Література

Археологічні пам'ятки України: (Короткий список) / Шовкопляс І.Г., Митрофанова В.І., Телегін Д.Я. та ін. – Київ: Наукова думка, 1966. – С. 274.

Вітрик І.С. Городища нижньої течії Сули // Археологія. – 1991. – № 1. – С. 90-97.

Генеральне слідство про маєтності Лубенського полку. Український архів. Видає Археографічна комісія Всеукраїнської академії наук. – Київ: друкарня Всеукраїнської академії наук, 1931. – Том 4. – С. 145.

Кучера М.П., Сухобоков О.В. и др. Древнерусские поселения Среднего Поднепровья: Археол. карта. – Київ: Наукова думка, 1984. – 196 с.

Історія міст і сіл Української РСР. Полтавська область. – Київ: Головна редакція УРЕ АН УРСР, 1967. – С. 895-896.

Книга Большому Чертежу подг. к печати и ред. К. Н. Сербиной. – Москва Ленинград: Изд-во АН СССР, 1950. – С. 108, 186.

Куза А.В. Древнерусские городища X – XIII вв. Свод археологических памятников. – Москва, 1996. – №1122. – С. 190.

Кулатова І.М. Старожитності козацької доби на Полтавщині // Козацькі старожитності Полтавщини. – Полтава: Криниця, 1993. – Вип.1. – С. 8.

Кучера М.П. Славяно-русские городища VIII-XIII вв. между Саном и Северским Донцом. – Киев: изд. ИА НАНУ, 1999. – 252 с.

Лазаревский А.М. Исторические очерки Полтавской Лубенщины XVII – XVIII вв. Чтения в историческом обществе Нестора Летописца под ред. А.М. Лазаревского. – Киев: Типография Корчак-Новицкого, 1896. – Книга одиннадцатая. – Отдел II. – С.78.

Лазаревский А. М. Лубенщина и князя Вишневецкие (Матвию Терентьевичу Симонову) // Киевская Старина. – 1896. – Том 52. – Январь. – № 1. – С. 116 – 117; № 2. – Февраль. – С. 210-211, 226.

Ляскоронский В.Г. Гильом Левассер-де-Боплан и его историко-географические труды относительно Южной России: I. Описание Украины. II Карты Украины XVII века. – Киев: тип. Корчак-Новицкого Г.Т., 1891. II Карты Украины XVII века. – С. 36-37.

Ляскоронский В.Г. Городища, курганы и длинные (змиевые) валы в бассейне р.Сулы // Труды XI Археологического съезда в Киеве в 1899 г., под. ред. граф. П. Уваровой и С.С. Слущкого. – Москва, тип. Г. Ласскера и А. Гегеля, 1901. – Том 1. – С. 445. Рис. на с. 445.

Ляскоронский Василий. История Переяславской земли с древнейших времен до половины XIII столетия. – Киев: тип. Гирича Н.А. – 1903. – Изд. 2-е. – С. 153, прим.1.

Мокляк В.О., Павленко В.А. Горошине с., Семенівський р-н., Православної Церкви громада. Успенська церква. Полтавіка: Полтавська енциклопедія в 12-ти томах. – Полтава: Полтавський літератор, 2009. – Том 12: Релігія і церква. – С. 177.

Моргунов Ю.Ю. Историческая география Переяславской земли (Святослав Игоревич – Ярополк Владимирович). – Вологда: Древности Севера, 2019. – С.203-204. Рис.72.2.

Моргунов Ю.Ю. К локализации летописного города Горошин // Краткие сообщения Института археологии РАН. – Москва. – 2014. – Вып. 236. – С. 139-143.

Моргунов Ю.Ю. Про місцезнаходження літописного Горошина // Тези доповідей і повідомлень Першої Полтавської наукової конференції з історичного

краєзнавства. – Полтава: ПДПУ ім. В.Г. Короленка, ПОО УТОПІК, ПОВ УФК та ін., 1989. – С. 114-116.

Описи Київського намісництва 70-80-х років XVIII ст. Відп. ред. Сохань П.С. – Київ: Наукова думка, 1989. – С. 78.

Осадчий Є.М., Коротя О.В. Козацькі містечка Північного Сходу Лівобережної України. – Харків: Експрес-книга, 2020. – 428 с.

Падалка Л.В. Прошлое Полтавской территории и ее заселение: Исследование и м-лы // Изд. ПУАК. – Полтава: тип. Т-ва Печатного Дела, 1914. – С. 39, 69.

Полное собрание русских летописей. – Ленинград, 1926. – Том 1. Лаврентьевская летопись. – Стлб. 248.

Полтавщина: Енциклопедичний довідник. (За ред. А.В. Кудрицького). – Київ: «Українська енциклопедія», 1992. – С. 71, 201-202.

Сидоренко Г.О., Махно Є.В., Телегін Д.Я. Довідник з археології України. Полтавська область. – Київ: Наукова думка, 1982. – С. 87.

Супруненко О.Б. Археологія в діяльності першого приватного музею України (Лубенський музей К.М. Скаржинської). – Київ-Полтава: Археологія, 2000. – С. 132-146, 209-210.

Супруненко О.Б. З історії археологічних досліджень на Полтавщині: Короткий нарис. – Київ-Полтава: Видавництво ПП «Гротеск», ВЦ «Археологія», 2007. – С. 27-43.

Тихомиров М. П. Список русских городов дальних и ближних. Исторические записки. – Москва: Изд-во АН СССР. – 1952. – Том 40. – С. 215, 232-234.

Чертеж городам украинским и черкасским от Москвы до Крыма, 1627 // Труды великих русских ученых за границей. – Берлин: Изд. «СЛОВО». – 1923 год. – Том II. – С. 30-42.

Шерстюк В.В. Залишки літописного «міста» Горошин давньоруського часу (?) (XI – XIII ст.), рештки укріплень козацького містечка Горошино (XVII – XVIII ст) // Звід пам'яток історії та культури України: Полтавська область. Семенівський район. Упорядник та наук. ред. В.О. Мокляк. – Полтава, ТОВ «АСМІ», 2013. – С. 108-110.

ПЕРЕЛІК АРХІВНИХ ТА НАТУРНИХ ФОТОІЛЮСТАЦІЙ

1. Плани території, на якій розташована пам'ятка археології місцевого значення

I.1. Схематичне розташування пам'ятки археології місцевого значення – Городище сотенного містечка Горошине, XVII-XVIII ст. (Літописне городище «Горошин» часу Київської Русі, X – XIII ст.) в межах Полтавської області.

I.2. Розташування пам'ятки археології місцевого значення на космічному фотознімку: зверху – загальний вигляд; знизу частина пам'ятки – «замок». *Основа: космічний фотознімок (програма «Google Earth 5.2.1.1588»).*

I.3. План розміщення давніх укріплень поблизу с. Горошине за В.Г. Ляскоронським, 1901 р.

I.4. План-схема розташування пам'ятки археології. Цифрами позначено: I – замок, II – укріплене передмістя (посад), III – вал, IV – напрям умовного валу. *Основа: М-36-90-А. Вел. Буромка. М 1: 50 000. Состояние местности на 1986 г. Генеральный штаб. Издание 1987 г.*

I.5. Схематичне розміщення пам'ятки археології за О.О. Прядком, окомірний план, 2016 р.

I.6. Схематичне розміщення пам'ятки археології за матеріалами зйомки 2024 р. *Укладачі: К.М. Мироненко, А.В. Куркова.*

2. Використані картографічні матеріали

II.1. «Delineatio Generalis Camporum Desertorum vulgo Ukraina. Cum adjacentibus Provinciis» (Спеціальний і докладний план України з належними до неї воєводствами, округами і провінціями. для загального добра) зроблений Гійомом Левассером де Бопланом, військовим архітектором і капітаном Й.В.К. Польші і Швеції. Карбований у міді працею і старанням Вільгельма Гондія, привілейованого гравера Й.В.К. Польші і Швеції. Гданськ, року божого 1650, південна орієнтація, 42×54,5 см, масштаб 1:1800000, *фрагмент з позначенням козацького містечка Горошине (1)*; Мапа України "Частина України, «Київське воєводство» («Ukraina pars quae Kiovia Palatinatus vulgo dicitur») зроблений Гійомом Левассером де Бопланом між 1659 та 1685 рр., *фрагмент з позначенням козацького містечка Горошине (2)*.

II.2. Чертеж городам украинским и черкасским от Москвы до Крыма, 1627, *фрагмент з позначенням козацького містечка Горошине (1)*; Johann Baptisto Homanno (Homann). Ucraina quae et Terra Cossacorum. Нюрнберг, 1716 (розмір 47,5×57 см). Йоганн-Баптист Гоманн (1664-1724), *фрагмент з позначенням козацького містечка Горошине (2)*.

II.3. Ряд XXIV. Лист 11. Военно-топографическая карта Полтавской губернии. Масштаб 3 вер. в дюйме. Губ. Полтавской. Исправл. по рекогносц. 1869 г. Гравир. кон. Чин. Чайский 3-й пред. и горн. Чин. Карпов; Вырез. слова

Чин. Прокофьев и Топ. Фролов. Военно-топографическая карта Полтавской губернии. Масштаб 3 вер. в дюйме: [Карты]. СПб.: Военно-топографическое Депо, 1863-1878. 1 атл. ([24] разв. л., [1] сб. л.), *фрагмент з позначенням козацького містечка Горошине.*

3. Копії існуючої пам'яткоохоронної документації та архівні фотографії пам'ятки археології

III.1. Паспорт. Літописне місто Горошин. с. Горошине Семенівського району. укл. Г.О. Сидоренко. 26 червня 1976 р.

III.2. Схематичний план пам'ятки до Паспорта «Літописне місто Горошин. с. Горошине Семенівського району». укл. інж. Перец А.Г., фото Пайдем В.О. 1976 р.

III.3. Фото охоронної таблички з інформаційним написом – *зверху*, та ділянка порушеного культурного шару пам'ятки, на передньому плані кістяк (*знизу*). *Фото сер. 70-х рр. XX ст.*

III.4. Акт технічного огляду археологічного пам'ятника – Літописне городище «Горошин» часу Київської Русі (X – XIII ст.) від 03 липня 1982 р.

4. Фотоматеріали сучасного стану пам'ятки та археологічних знахідок з території пам'ятки

IV.1. Загальний вигляд на пам'ятку із півдня – *зверху* та сходу – *знизу*. *Фото з квадрокоптера М.В. Коваленка, вересень 2024 р.*

IV.2. Загальний вигляд на пам'ятку із північного сходу – *зверху* та на південну частину пам'ятки із півночі – *знизу*. *Фото з квадрокоптера М.В. Коваленка, вересень 2024 р.*

IV.3. Загальний вигляд на пам'ятку із південного-сходу, з позначенням основних елементів. Цифрами на фото позначено: I – замок, II – укріплене передмістя (посад), III – вал, IV – напрям умовного валу. *Фото з квадрокоптера М.В. Коваленка, вересень 2024 р.*

IV.4. Загальний вигляд на західну частину пам'ятки із півдня та позначенням археологічних об'єктів. *Фото з квадрокоптера М.В. Коваленка, вересень 2024 р.*

V.1. Фото знахідок фрагментів посуду з території пам'ятки. Цифрами позначені: 1 – уламки горщиків XVII ст.; 2 – фрагменти посуду та кахлів XVIII – поч. XIX ст. *Розвідки О.О. Прядко, 2016 р. Фото Ю.В. Деркач.*

V.2. Фото господарської ями черняхівської культури на південній околиці села, за межами фортеці, та знахідки з неї. *Розвідки О.О. Прядко, 2016 р. Фото О.О. Прядко та Ю.В. Деркач.*

V.3. Фото знахідок фрагментів посуду з території пам'ятки. Цифрами позначені: 1 – фрагмент стінки посудини епохи бронзи; 2 – вінце горщика черняхівської культури; 3 – вінце горщика XVII ст.; 4 – уламки вінець та стінок димлених горщиків XVIII ст.; 5 – фрагменти вінцевих частин світлоглиняних горщиків XVIII ст. *Фото Ю.В. Деркач, вересень 2024 р.*

V.4. Фото знахідок фрагментів посуду та кахлів з території пам'ятки. Цифрами позначені: 1 – фрагмент вінець димлених та світлоглиняних мисок або полумисків XVIII ст. – XIX ст.; 2 – уламки вінець макітр XIX ст.; 3 – фрагмент денця (внутрішня сторона) миски XIX ст.; 4 – фрагмент кахлі XVIII ст. *Фото Ю.В. Деркач, вересень 2024 р.*

*Костянтин МИРОНЕНКО,
завідуючий відділом*

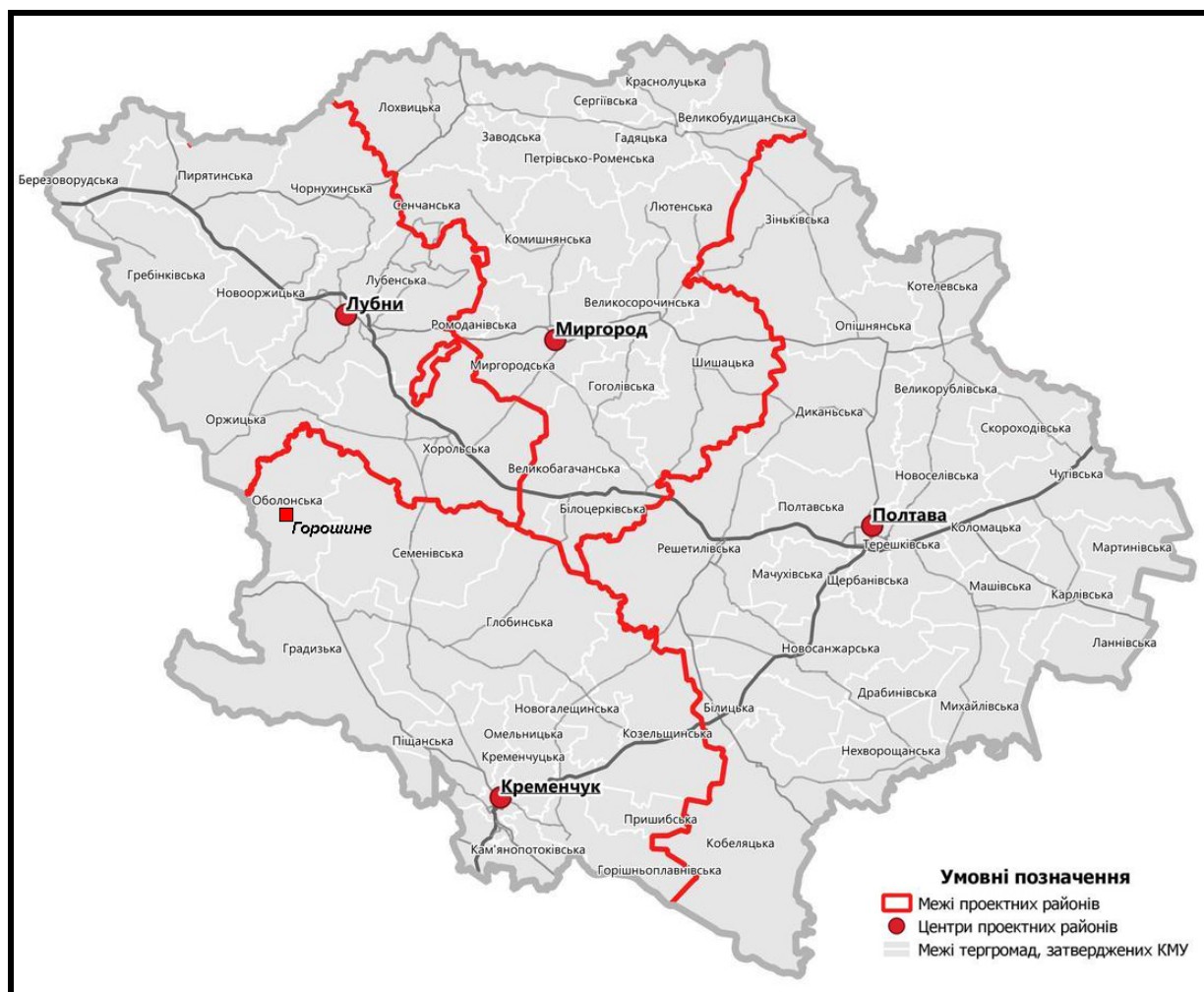
*Анатолій ГЕЙКО,
кандидат історичних наук,
провідний науковий співробітник*

09 жовтня 2024 р.

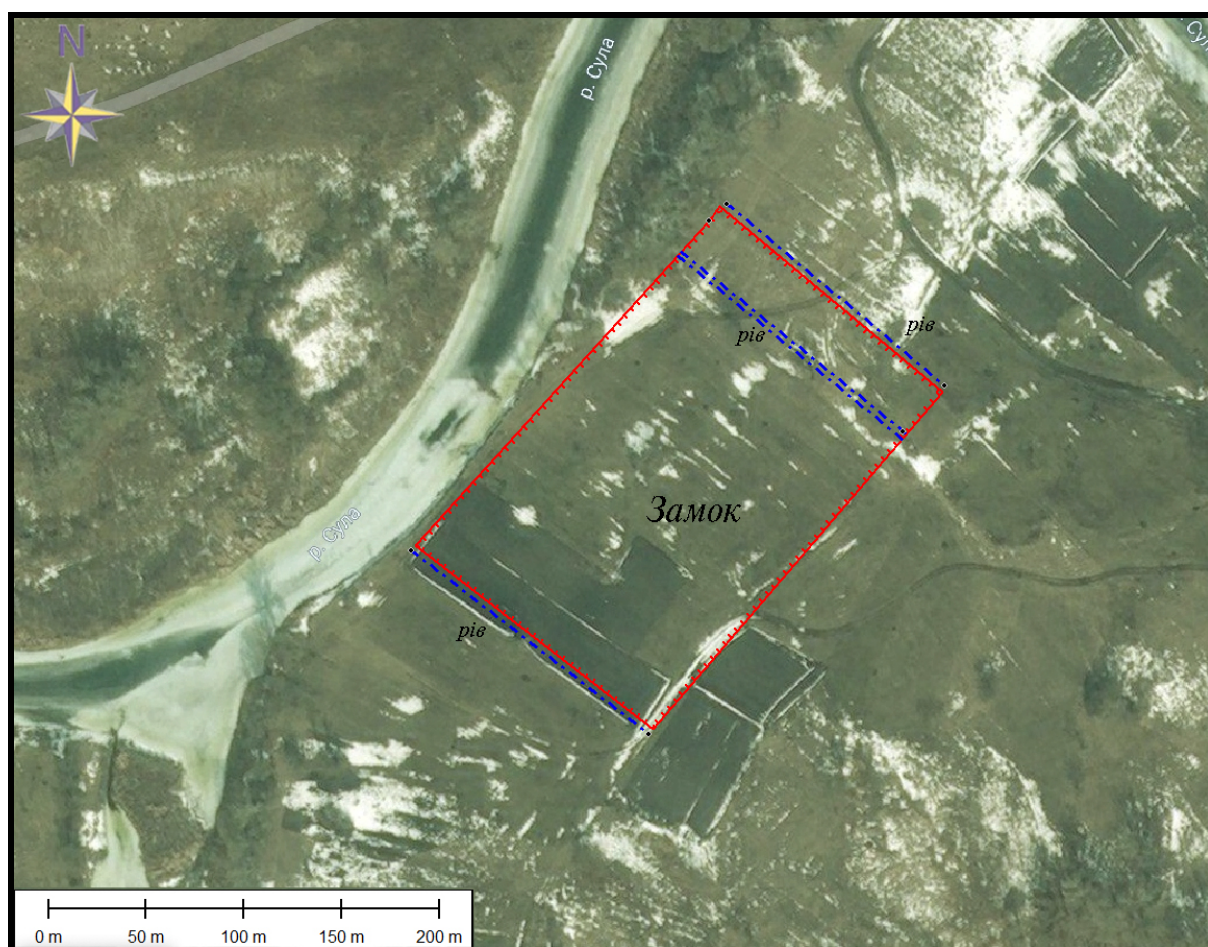
РОЗДІЛ II. ІЛЮСТРАТИВНА ЧАСТИНА

I. ЗАГАЛЬНЕ ПОЛОЖЕННЯ ПАМ'ЯТКИ

I.1. Схематичне розташування пам'ятки археології місцевого значення –
Городище сотенного містечка Горошине, XVII-XVIII ст.
в межах Полтавської області.

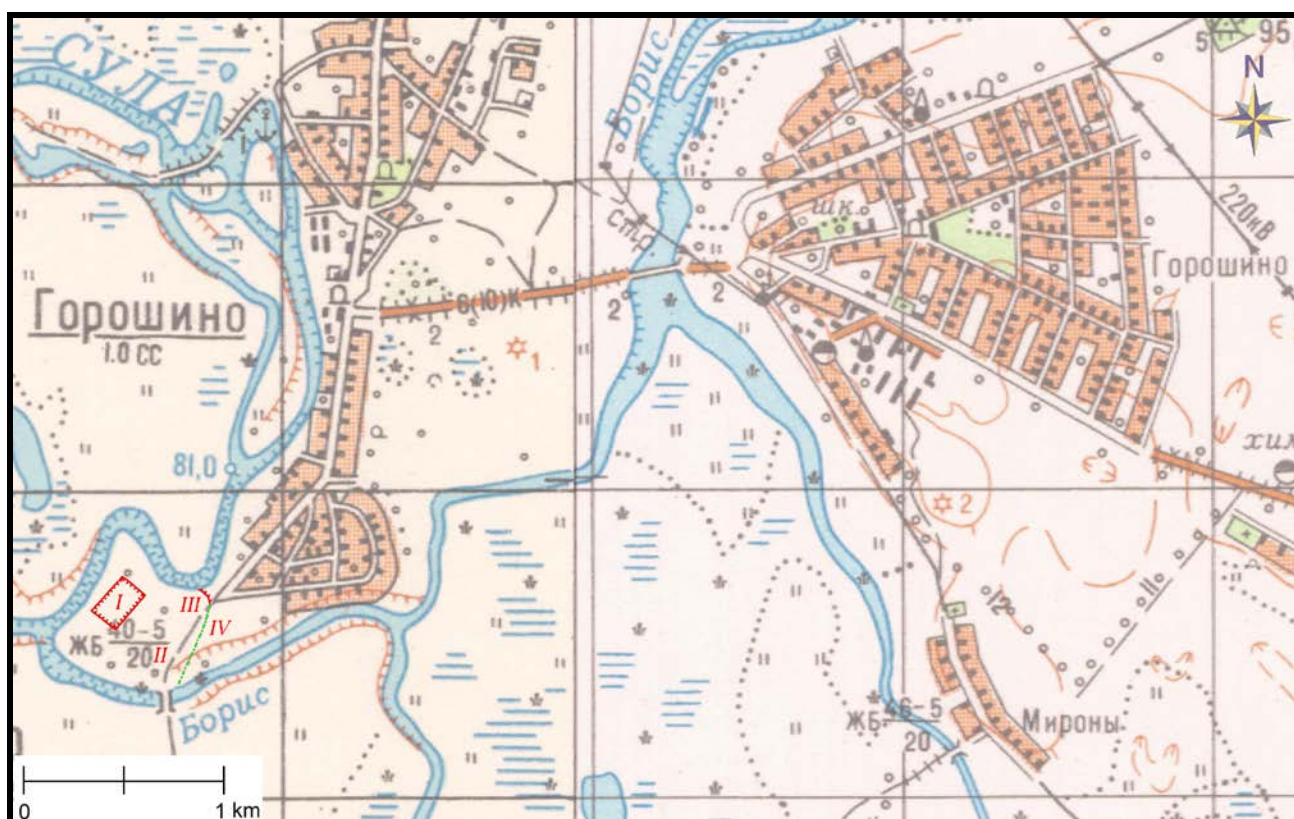

I.2. Горошине, с. Розташування пам'ятки археології місцевого значення на космічному фотознімку (зверху), частина пам'ятки – замок (знизу).
Основа: космічний фотознімок (програма «Google Earth 5.2.1.1588»).

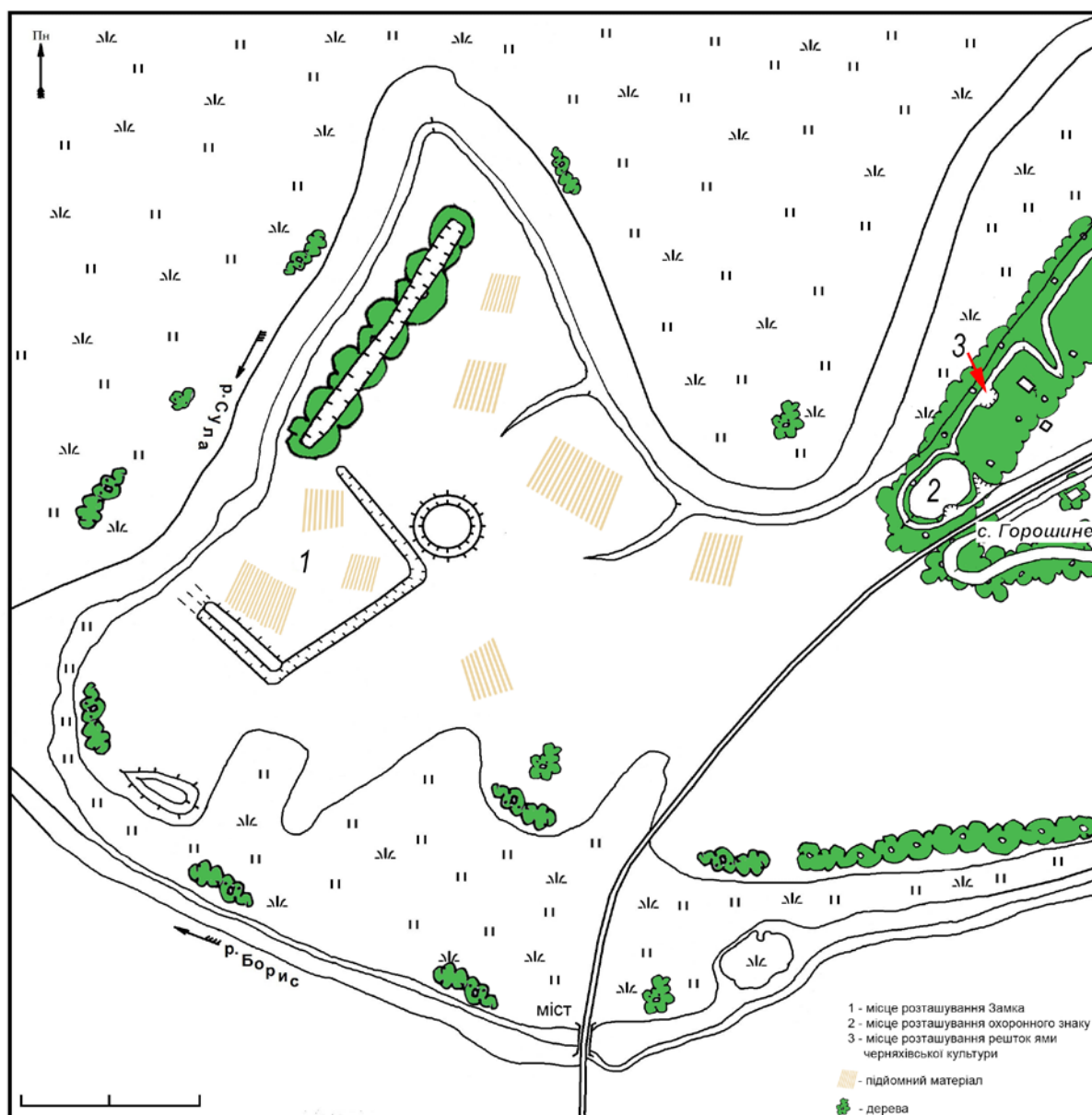
І.3. Горошине, с., План розміщення давніх укріплень поблизу с. Горошине за В.Г. Ляскоронським, 1901 р.

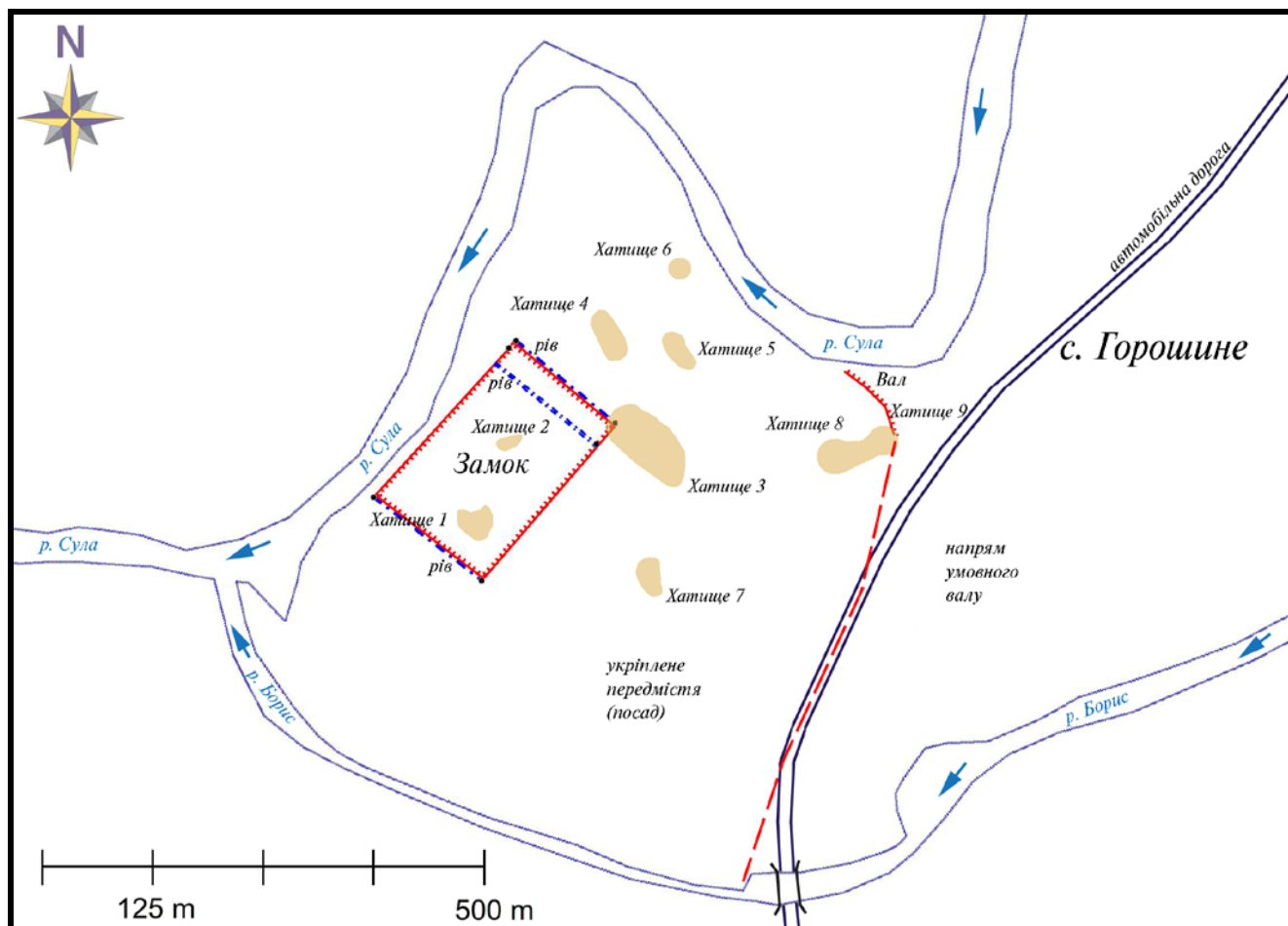
І.4. Горошине, с. Городище сотенного містечка Горошине, XVII-XVIII ст. План-схема розташування. Цифрами позначено: I – замок, II – укріплене передмістя (посад), III – вал, IV – напрям умовного валу.

Основа: М-36-90-А. Вел. Буромка. М 1: 50 000. Состояние местности на 1986 г. Генеральный штаб. Издание 1987 г.

I.5. Горошине, с. Схематичне розміщення пам'ятки археології місцевого значення – Городище сотенного містечка Горошине, XVII-XVIII ст., за О.О. Прядком, окомірний план, 2016 р.

І.6. Горошине, с. Схематичне розміщення пам'ятки археології місцевого значення – Городище сотенного містечка Горошине, XVII-XVIII ст., за матеріалами зйомки 2024 р.

Укладачі: *К.М. Мироненко, А.В. Куркова.*

II. КАРТОГРАФІЧНІ ДЖЕРЕЛА

II.1. Позначення козацького містечка Горошин на картах XVII ст.
 Цифрами позначено: 1 – містечко Горошин на Mapі України Гійомом Левассера де Боплана, 1680 р., *фрагмент*, 2 – Mapа України "Частина України, «Київське воєводство», Гійомом Левассер де Боплан, між 1659 та 1685 pp., *фрагмент*.

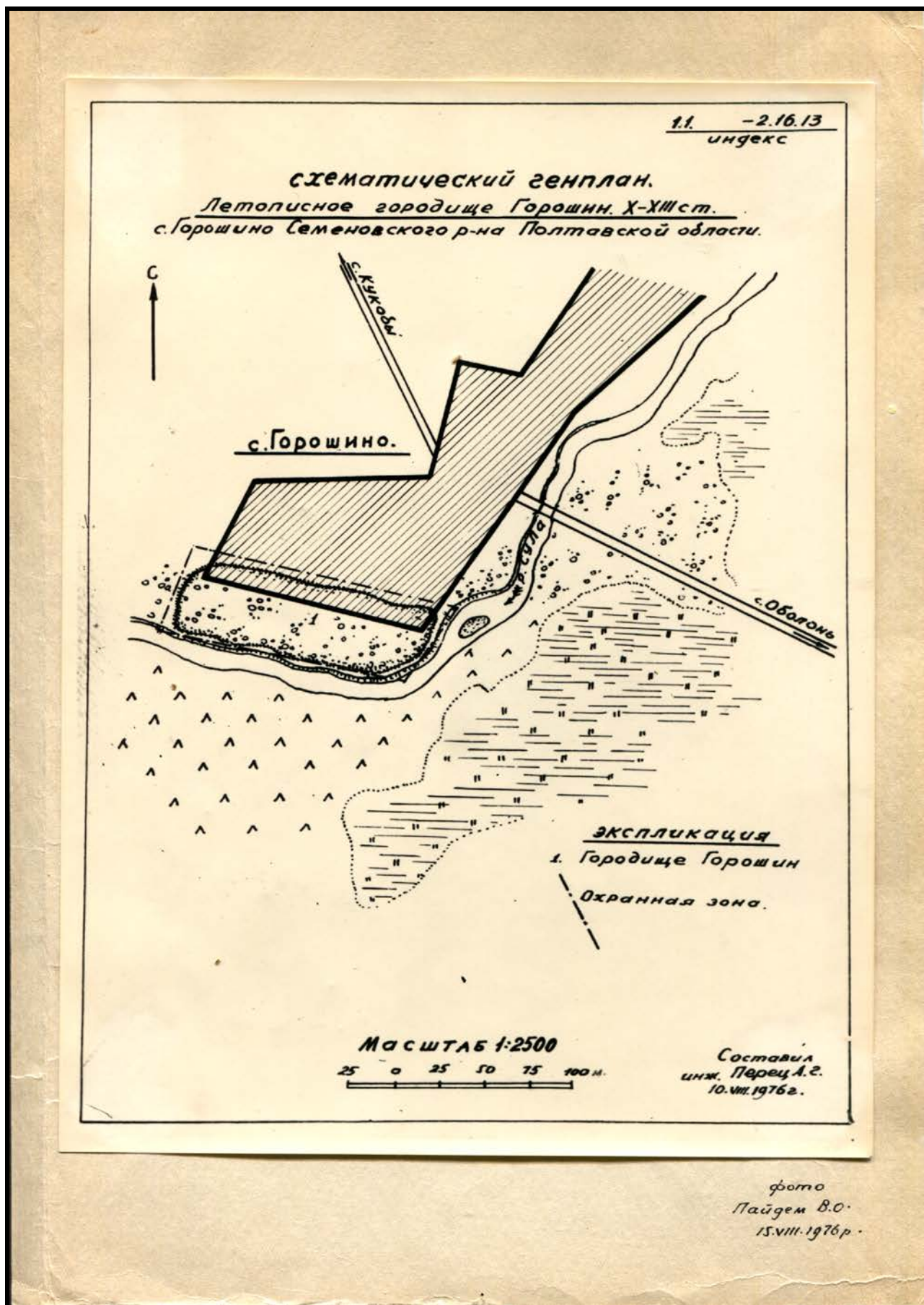
П.2. Позначення козацького містечка Горошин на картах XVII та XVIII ст. Цифрами позначено: 1 – містечко Горошин на карті «Чертеж городам украинским и черкасским от Москвы до Крыма», XVII ст., фрагмент, 2 – містечко Горошин на карті Йоганна-Баптиста Гоманна, XVIII ст. фрагмент.

П.3. Позначення козацького містечка Горошине на Військово-топографічній карті Полтавської губернії, друга половина XIX ст., фрагмент.

III.1. Паспорт. Літописне місто Горошин. С. Горошине Семенівського району.
Укл. Г.О. Сидоренко. 26 червня 1976 р.

III.2. Схематичний план пам'ятки до Паспорта «Літописне місто Горошин. с. Горошине Семенівського району». Укл. інж. Перец А.Г., фото Пайдем В.О. 1976 р.

III.3. Городище сотенного містечка Горошине, XVII-XVIII ст.
 Охоронна табличка з інформаційним написом (*зверху*), порушення культурного шару на вказані пам'ятці, на передньому плані кістяк людини.
 Фото сер. 70-х рр. XX ст.

А К Т

технічного огляду археологічного пам'ятника

3 липня 1982 року

Ми, що нижче підписалися: представник відділу культури виконкому Семенивської
районної [міської] Ради народних депутатів тов. Дубренко
Миколи Григорівича з одного боку і представник
команди установи Горошинської с/ради
тов. Рєви Миколи Антоновича
з другого боку, склали цей акт про те, що цього числа нами проведено технічний огляд
археологічного пам'ятника літописне городище «Горошин»
тасу Київської Русі (X-XIII ст.)

що передається на охоронний зобов'язання під охорону держави (установи)

Горошинської с/ради

Внаслідок огляду пам'ятника встановлено:

I. Загальний стан пам'ятника бере рітки порослий
токарниками
видатися характеристика зовнішнього вигляду пам'ятника, його форма, розміри

II. Мисцезнаходження пам'ятника розташовано на мисі
Березі річки Сули близько в'їзду на
околиці с. Горошино
[встановити, беручи до уваги]

2. Які в архітектурні споруди і стан їх збереження немає

3. Стан поверхні пам'ятника бере рітки порослий
токарниками

4. На поверхні пам'ятника виявлено нічого не виявлено
[перенес, пошу, рештки будівлі]

фундаментів, стін, сідан, земляних, токарних горнів

III. Площа пам'ятника 0,5 га

1. Обміром встановлено: висота пам'ятника м, в радіусі на сід м, на захід м, на північ м, на південь м.

Подати схему форми площі пам'ятника.

2. Радіус охоронної зони навкруги пам'ятника становить м.

чим визначена зона розом, огорожено гайтрічківим плетутинням

3. Які в відомості про археологічні розвідки і розкопки, їх місце, чи засновані, чи відкриті встановлено в 1981р. Б.С. Мисюк, 1986р. - Мисюк, Мисюк
археологічно експлуатують (А.Н.УРР). Вали городища мають зовні
зруйновані, небагато

III. Умови охорони пам'ятника с/ради Горошинська

3 метою збереження пам'ятника встановлено (установи)

на території якого знаходиться археологічний пам'ятник

зобов'язані:

1. Охороняти пам'ятник від руйнування.

2. Не допускати ніяких земляних робіт в межах охоронної зони.

3. Не допускати розвідок і розкопок без пред'явлення «Відкритого листа» виданого інститутом археології АН УРСР і зареєстрованого у виконкомі обласної [районної] Ради народних депутатів.

4. При виявленні пошкодження пам'ятника негайно повідомити в письмовій формі обласне управління культури і інститут археології АН УРСР.

Акт складено в 3-х примірниках

Підписали:

м. Золотий, з. 018-000, 19.02.1982 р. ч

III.4. Акт технічного огляду археологічного пам'ятника –
Літописне городище «Горошин» часу Київської Русі (X-XIII ст.)
від 03 липня 1982 р.

IV. ЗАГАЛЬНИЙ ВИГЛЯД

IV.1. Горошине, с. Городище сотенного містечка Горошине, XVII-XVIII ст.
Вигляд із півдня (зверху) та сходу (знизу).

Фото з квадрокоптера М.В. Коваленка, вересень 2024 р.

IV.2. **Горошине, с.** Городище сотенного містечка Горошине, XVII-XVIII ст.
Вигляд із північного сходу (зверху) та на південну частину пам'ятки
із півночі (знизу). Фото з квадрокоптера М.В. Коваленка, вересень 2024 р.

IV.3. Горошине, с., Городище сотенного містечка Горошине, XVII-XVIII ст.

Вигляд на пам'ятку із південного-сходу.

Цифрами позначено: I – замок, II – укріплене передмістя (посад), III – вал, IV – напрям умовного валу.

Фото з квадрокоптера М.В. Коваленка, вересень 2024 р.

IV.4. **Горошине, с.** Городище сотенного містечка Горошине, XVII-XVIII ст.
Вигляд на західну частину пам'ятки із півдня та позначенням археологічних об'єктів.
Фото з квадрокоптера М.В. Коваленка, вересень 2024 р.

V. ЗНАХІДКИ З ТЕРИТОРІЇ ПАМ'ЯТКИ

V.1. Горошине, с. Городище сотенного містечка Горошине, XVII-XVIII ст.

Знахідки фрагментів посуду. Цифрами позначені: 1 – уламки горщиків XVII ст.;

2 – фрагменти посуду та кахлів XVIII – поч. XIX ст.

Розвідки О.О. Прядко, 2016 р. Фото Ю.В. Деркач.

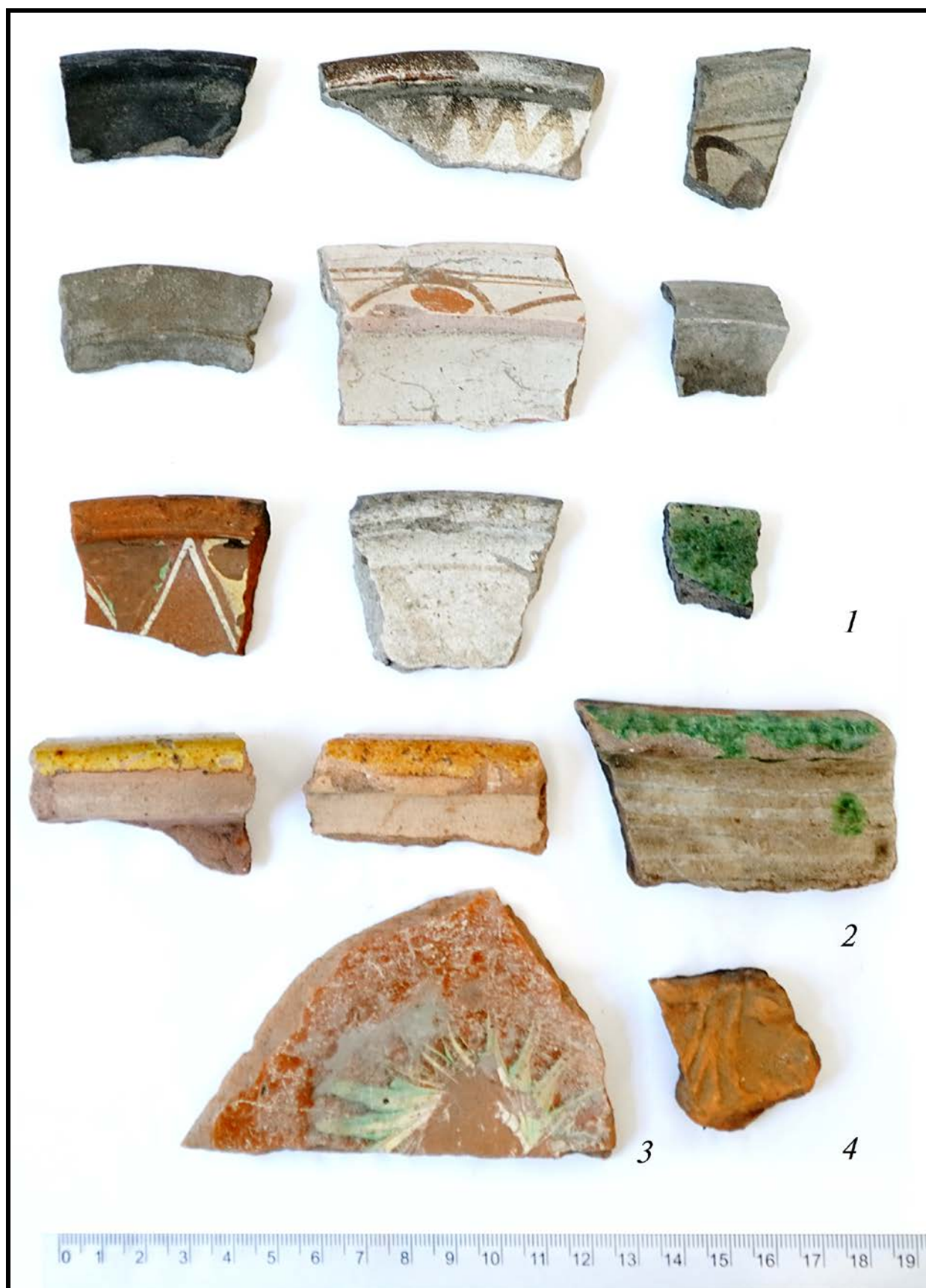
V.2. Горошине, с. Господарська яма черняхівської культури на південній околиці села, за межами фортеці, та знахідки з неї.
Розвідки О.О. Прядко, 2016 р. Фото О.О. Прядко та Ю.В. Деркач.

В.З. Горошине, с. Городище сотенного містечка Горошине, XVII-XVIII ст.
Знахідки фрагментів посуду. Цифрами позначені: 1 – фрагмент стінки посудини епохи бронзи; 2 – вінець горщика черняхівської культури; 3 – вінець горщика XVII ст.; 4 – уламки вінець та стінок димлених горщиків XVIIIст.; 5 – фрагменти вінцевих частин світлоглиняних горщиків XVIIIст. *Фото Ю.В. Деркач, вересень 2024 р.*

V.4. Горошине, с. Городище сотенного містечка Горошине, XVII-XVIII ст.
 Знахідки фрагментів посуду та кахлів. Цифрами позначені: 1 – фрагмент вінець
 димлених та світлоглиняних мисок або полумисків XVIIIст. – XIX ст.; 2 – уламки вінець
 макітр XIX ст.; 3 – фрагмент денця (внутрішня сторона) миски XIX ст.; 4 – фрагмент кахлі
 XVIIIст. *Фото Ю.В. Деркач, вересень 2024 р.*

Додаток 7
до Порядку обліку об'єктів
культурної спадщини
(пункт 4.7 розділу IV)

**Акт
візуального обстеження**

09 вересня 2024 р.
дата (д.м.р.)

с. Горошине
місце

Начальник відділу освіти, культури, молоді та спорту Оболонської сільської ради Кременчуцького району Полтавської області ЮРЧЕНКО Віктор Васильович, завідувачі відділами Комунального закладу «Центр охорони та досліджень пам'яток археології» Полтавської обласної ради МИРОНЕНКО Костянтин Миколайович, КОВАЛЕНКО Михайло Володимирович та молодший науковий співробітник ФІЛОНЧЕНКО Володимир Володимирович (згідно Договору № 09/2024 від 15 серпня 2024 р.)

(посада, прізвище, власне ім'я, по батькові (за наявності) особи, що проводить моніторинг)

Найменування об'єкта культурної спадщини, дата утворення (датування), дата та номер рішення про занесення пам'ятки до Реєстру (про взяття на державний облік відповідно до законодавства, що діяло до набрання чинності Законом), охоронний номер, вид, тип, категорія:

Літописне городище «Горошин» часу Київської Русі (X-XIII ст.), XVII-XVIII ст., доба пізнього українського середньовіччя, Наказом Міністерства культури, молоді та спорту України № 1062 від 25.02.2020, п. 892, занесений до Державного реєстру нерухомих пам'яток України, як пам'ятка археології місцевого значення, охоронний номер – 2891-Пл.

Місцезнаходження:

Область: Полтавська

Район: Кременчуцький

Територіальна громада: Оболонівська

населений пункт (категорія та назва) село Горошине

район населеного пункту (за наявності) південно-західній ділянці, старинної, історичної частини села XVII – XIX ст., що розміщується у південно-західній частині с. Горошине (через міст р. Борис).

адреса (тип та назва вулиці, номер будинку) південно-західна (старинна) історична частина села (правобічний берег р. Борис).

GPS координати (визначені особою, що складає акт)

Вказана пам'ятка складається з двох частин: I – укріплене передмістя (посад) та II – замок сотенного містечка Горошине, яка розташована в межах посаду містечка:

I. Укріплене передмістя (посад) разом із замком

№ п/п	Координати*	
	градуси, мінути, секунди (датум WGS 84) N	O
<i>Крайня північна точка</i>		
1.	49° 38' 55.3381"	32° 43' 41.6569"
<i>Крайня південна точка</i>		
2.	49° 38' 37.2679"	32° 43' 48.0097"
<i>Крайня західна точка</i>		
3.	49° 38' 44.7486"	32° 43' 32.4596"
<i>Крайня східна точка (по умовному валу посаду)</i>		
4.	49° 38' 44.8206"	32° 43' 53.2399"

II. Замок сотенного містечка

№ п/п	Координати*	
	градуси, мінути, секунди (датум WGS 84) N	O
<i>Крайня північна точка</i>		
1.	49° 38' 49.4825"	32° 43' 39.6236"
<i>Крайня південна точка</i>		
2.	49° 38' 44.0232"	32° 43' 38.6940"
<i>Крайня західна точка</i>		
3.	49° 38' 45.9960"	32° 43' 34.7592"
<i>Крайня східна точка</i>		
4.	49° 38' 47.6448"	32° 43' 43.2552"

*Вказані географічні координати, зняті за допомогою навігаційного приладу GARMIN (GPSMAP 64), серійний номер 38MO55447, інвентарний номер №10480099.

Територія пам'ятки та зони охорони (стислий опис): пам'ятка археології місцевого значення на сьогодні складається з двох частин – замку сотенного містечка та укріпленого передмістя і розташована на лівому березі р. Сули та правому березі р. Борис (Бориса), що є лівобічною притокою р. Сула (лівобічного басейну р. Дніпро). І займає практично все півострівне надзаплавне підвищення, яке обмежене: з півночі та заходу – р. Сулою, із півдня та південного сходу – р. Борис. Із східного боку проходить дорога, що веде на лівий берег р. Борис та далі на лівобічні луки р. Сули, на південь від села в ур. Драчки (кол. хутір Драчки). Укріплений майданчик сотенного козацького містечка Горошине, що має підпрямокутну у плані форму, знаходиться у західній частині зазначеного вище півострівного надзаплавного підвищення.

Загальна площа пам'ятки (замку з укріпленням передмістям) складає бл. 16 га. Площа самого замку – 1,5 га (100х150 м).

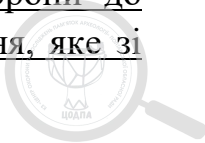
Номер та дата рішення про визначення (затвердження) меж території та зон охорони пам'ятки: межі території та зон охорони пам'ятки – Літописне городище «Горошин» часу Київської Русі (X-XIII ст.) в с. Горошине обліковою документацією *невизначені*. До затвердження науково-проектної (науково-дослідної) документації з визначення меж та режимів використання території пам'ятки встановлюється в межах населеного пункту 100 метрів навколо залишків оборонних споруд (вал, рів) (підпункт 1, пункту 3, Стаття 14¹ Закону України «Про охорону культурної спадщини»).

Підстава проведення моніторингу: періодичний моніторинг пам'ятки археології здійснювався метою подальшого укладання Охоронного договору на вище зазначену пам'ятку археології місцевого значення та оновлення облікової пам'яткоохоронної документації (Договір №09/2024 від 15 серпня 2024 р.).

Опис стану об'єкта культурної спадщини або території, що охороняється (просторові характеристики об'єкта; опис території, на якій знаходиться об'єкт; сучасне використання; оточуюче середовище; перелік негативних чинників (загроз), що позначаються на долі об'єкта за наявності; загальна оцінка стану: добрий, задовільний, незадовільний, аварійний):

На сьогодні у західній частині півострівного надзаплавного підвищення утвореного річками Сулою та Борис, помітне штучне прямокутне підвищення, яке підвищується більше 1,0 м. Воно має розміри по довгій вісі північний схід – південний захід – 150 м (паралельно річищу р. Сули), по меншій – 100 м. У плані утворюючи правильний прямокутник. Вказана форма є типовою для укріплень доби вогнепальної зброї. І належить до решток замку сотенного містечка Горошине. Вали на сьогоднішній день не збереглися. Вони могли бути сплановані під час облаштування кількох хатищ кінця XVIII – поч. XIX ст., коли майданчик-«фортеця» сотенного містечка втратив своє функціональне призначення. Із фортифікаційних споруд зазначеного укріплення збереглися лише рів по меншій вісі – з північного сходу та південного заходу. На сьогодні його ширина становить до 2 м, а глибина до 1 м. У північно-східній частині замчища помітний ще один рів шириною також до 2 м та глибиною до 1 м, який ділив зазначене укріплення на дві нерівномірні частини. З північного заходу та південного сходу рів не простежується.

Навколо замку розташовувалося укріплене передмістя (посад), що займало практично всю частину півострівного надзаплавного підвищення. Від основного берега та іншої частини села передмістя відділялося валом, який сьогодні можна прослідкується лише на незначній ділянці у північно-східній частині півострова. Вал має висоту більше 1 метра та ширину від 3 до 4 м і простежується на 70 м потім, умовно можна вважати, що він проходить по сучасній асфальтованій дорозі, яка веде на лівий берег р. Борис та далі на лівобічні луки р. Сули, на південь від села. Вал має напрям з північно-східної сторони до південно-західної – зазначеного півострівного надзаплавного підвищення, яке зі

східного боку має вузький перешийок, що поєднує його з основним берегом р. Сула.

На цьому півострівному надзаплавному підвищенні помітні та окреслені 9 хатищ кінця XVIII – поч. XIX ст. Із них 3 хатища повністю чи частково розташовані в межах замку, інші 6 – на території передмістя. Найбільша концентрація знахідок археологічного характеру (уламки посуду, кісток тощо) у північній та центральній частині, де розташовані городи мешканців села, менш сконцентровані знахідки археологічного характеру у південній частині, що полого спускається до р. Борис і знаходяться луки та сінокоси.

Територія під пам'яткою сьогодні використовується мешканцями села Горошине під городи, розорюється також під сінокосіння та луки. Коло східної межі пам'ятки проходить автомобільна дорога з асфальтовим покриттям.

На території пам'ятки був зібраний чисельний підйомний археологічний матеріал, який характеризувався уламками посуду.

До найдавніших уламків належать два фрагменти. Перший – це уламок стінки посудини епохи бронзи з прокресленим орнаментом, в своєму тісті має домішки шамоту. Другий фрагмент належить вінцевій частині сіроглиняного горщика з шерехатою поверхнею черняхівської культури. Обидва уламки були виявлені у північно-східній частині укріпленого передмістя (посаду), неподалік від русла р. Сула, коло Хатищ 8 та 9.

Найбільш чисельна добірка посуду належить до козацької (модерної) доби. Одна вінцева частина, ймовірно, належить до димленого товстостінного горщика XVII ст. Але в цілому посуд належить до кінця XVIII – XIX ст. В ньому вирізняється кілька груп. Перша належить вінцевим частинам та уламкам стінок димлених горщиків прикрашених геометричним орнаментом та різними горизонтальними лініями. Інша група належить до привінцевих частина та фрагментів стінок, що належали світлоглиняним горщикам, які по тулубу прикрашені типовим на той час геометричним орнаментом, різними горизонтальними лініями та "кривульками" по тулубу. Щодо мисок або полумисків маємо лише один фрагмент вінця димленого, інші належать до світлоглиняних виробів. Вони прикрашені по вінцю та внутрішній стороні також типовим геометричним орнаментом. Один із фрагментів (який належить до XIX ст.) прикрашений зеленою поливою. Уламки вінцевих частин, що належать до макітр відносяться також до XIX ст. і прикрашені по зрізу вінця жовтою та зеленою поливою. До кахлів належать лише два уламки один з типовим рослинним орнаментом кінця XVIII ст. інший уламок румпи кахлі. Вони мають теракотовий колір.

Негативні чинники, що впливають на стан пам'ятки:

Тривале активне використання території пам'ятки для господарських потреб мешканців села Горошине призвело до втрати первісних фортифікаційних споруд, особливо це стосується замку та валу, який захищав посад «містечка».

Втрата функціонального призначення замку призвело до розпланування валів та облаштування на самій території, що найменше трьох домогосподарств (Хатища 1, 2 та 3). Особливо це помітно, на прикладі, Хатища 3, яке було влаштовано на східному куті замчища і значно спотворило його обрис. Облаштування зазначеного «домогосподарства» призвело до розпланування цього кута у східному та південному напрямку. Це стосується ділянки збереженого валу, що захищав посад, бо саме біля нього є сліди Хатищ 8 та 9, які розтягнули земляний вал для господарських потреб.

Багаторічне використання північної центральної та східної ділянки пам'ятки під городи та сільськогосподарські угіддя, особливо територія укріплення, що інтенсивно використовується під городи мешканцями села, призводить до системного пошкодження верхньої ділянки культурного шару.

По території пам'ятки проходять ґрунтові польові шляхи, тут важливо відмітити про польову дорогу, що проходить вздовж південно-східного краю замку, де і повинно було б бути існування рову. Облаштування вказаної дороги призвело до засипання зазначеної ділянки рову з південного західного боку укріплення.

На сході передмістя обмежує дорога з асфальтовим покриттям на земляній підсипці, що веде на лівий берег р. Борис та далі на лівобічні луки р. Сули, на південь від села. Ймовірно саме по ній проходить центральна частина валу, який відмежовував укріплене передмістя від села.

Незважаючи на негативні чинники, в цілому стан пам'ятки археології місцевого значення – задовільний.

(зазначаються норми Закону або інших нормативно-правових актів, державних стандартів, норм і правил у сфері охорони культурної спадщини, що регулюють відповідні відносини)

Відповідно до частини першої, другої та шостої статті 17 Закону України "Про охорону культурної спадщини" (далі - Закон) передбачено, що пам'ятка, крім пам'ятки археології, може перебувати у державній, комунальній або приватній власності. Суб'єкти права власності на пам'ятку визначаються згідно із законом.

Усі **пам'ятки археології**, в тому числі ті, що знаходяться під водою, включаючи пов'язані з ними рухомі предмети, є державною власністю.

На сьогодні більша частина пам'ятки археології місцевого значення – Літописне городище «Горошин» часу Київської Русі (X-XIII ст.) в межах несформованого земельного масиву (КОАТУУ 5324581501, Зона 01, Квартал 002). В межах цього масиву знаходься 9 вже сформованих земельних ділянок 8 земельних ділянок мають статус приватної власності і 1 земельна ділянка невизначена. Відомості про кадастрові номери земельних ділянок, площі та призначення подані нижче:

5324581501:01:002:0070 – приватна власність, землі сільськогосподарського призначення, для ведення особистого селянського господарства, площа 0,16 га (територія посаду);

5324581501:01:002:0102 – приватна власність, землі сільськогосподарського призначення, для будівництва і обслуговування житлового будинку, господарських будівель і споруд (присадибна ділянка), вул. Поділ, с. Горошине, площа 0,13 га (територія посаду);

5324581501:01:002:0144 – приватна власність, землі сільськогосподарського призначення, для ведення особистого селянського господарства, площа 0,25 га (територія посаду);

5324581501:01:002:0098 – приватна власність, землі сільськогосподарського призначення, для будівництва і обслуговування житлового будинку, господарських будівель і споруд (присадибна ділянка), с. Горошине, площа 0,1 га (територія посаду);

5324581501:01:002:0069 – приватна власність, землі сільськогосподарського призначення, для ведення особистого селянського господарства, площа 0,19 га (1/3 – ділянки на території замка; 2/3 – ділянки на території посаду);

5324581501:01:002:0097 – приватна власність, землі сільськогосподарського призначення, для ведення особистого селянського господарства, площа 0,16 га (територія замка);

5324581501:01:002:0207 – приватна власність, землі сільськогосподарського призначення, для ведення особистого селянського господарства, садівництва, городництва, сінокошіння і випасання худоби, с. Горошине, площа 0,1892 га (територія замка);

5324581501:01:002:0135 – приватна власність, землі сільськогосподарського призначення, для ведення особистого селянського господарства, площа 0,14 га (територія посаду);

5324581501:01:002:0118 – не визначено, землі сільськогосподарського призначення, для ведення особистого селянського господарства, площа 0,4 га (територія посаду).

(за наявності інформація про порушення Закону,
інших нормативно-правових актів про охорону культурної спадщини, державних стандартів, норм і правил
у сфері охорони культурної спадщини)

Додатки: 5 картосхем, 30 фото загального виду та окремих деталей пам'ятки.

Начальник відділу освіти,
культури, молоді та спорту
Оболонської сільської ради
Кременчуцького району
Полтавської області

В. В. Юрченко
(П.І.Б.)

Завідувач відділу Комунального
закладу «Центр охорони та
досліджень пам'яток
археології» Полтавської
обласної ради

(підпис)

К.М. Мироненко
(П.І.Б.)

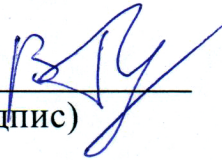
Завідувач відділу Комунального
закладу «Центр охорони та
досліджень пам'яток
археології» Полтавської
обласної ради

(підпис)

М.В. Коваленко
(П.І.Б.)

Молодий науковий
співробітник Комунального
зкладу «Центр охорони та
досліджень пам'яток
археології» Полтавської
обласної ради

(підпис)

В.В. Філонченко
(П.І.Б.)

{Додаток 7 в редакції Наказу Міністерства культури та інформаційної політики № 158
від 01.03.2024, з урахуванням змін, внесених згідно з Наказом Міністерства культури та
інформаційної політики № 244 від 28.03.2024}

Альбом

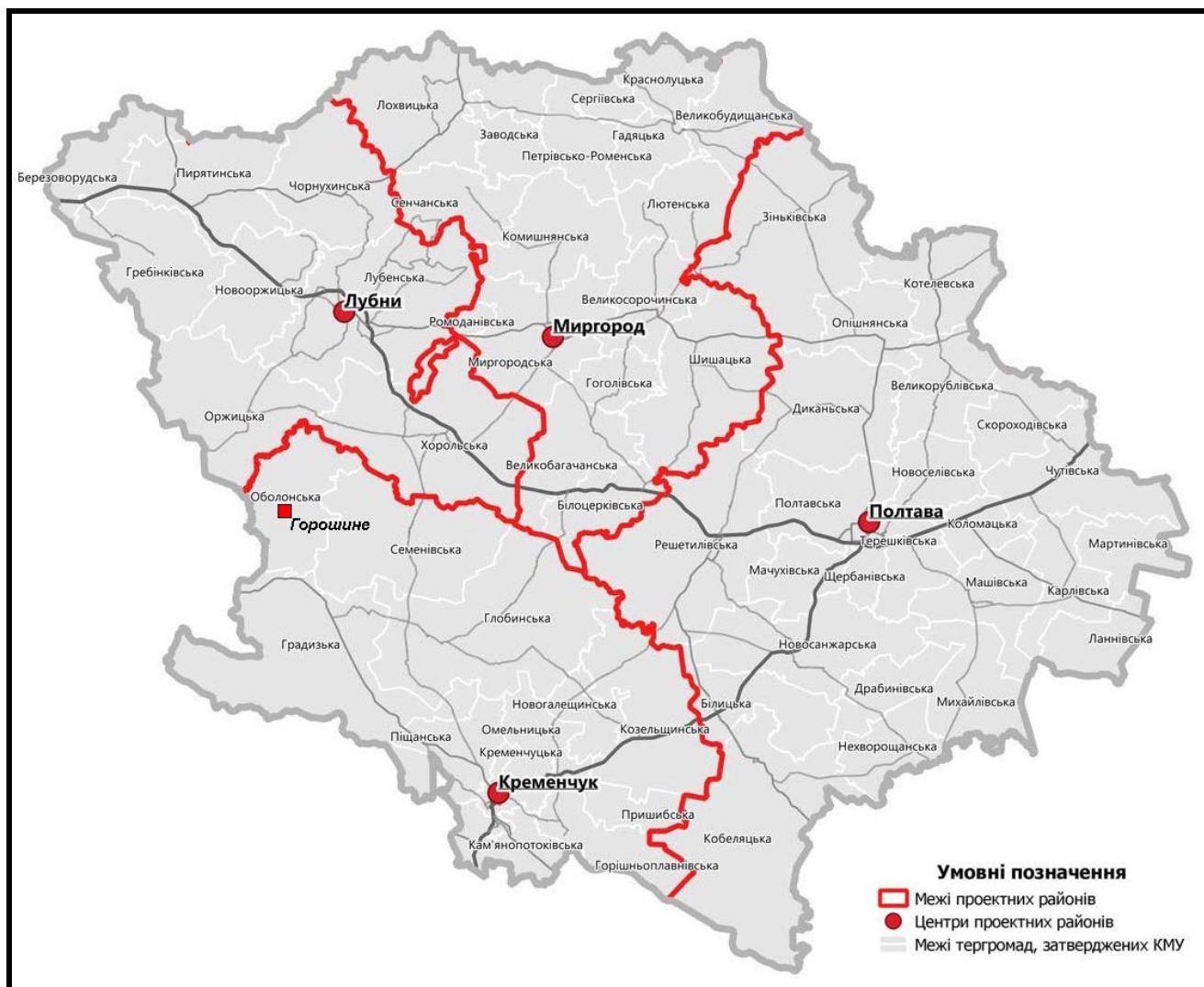
*(фотофіксація пам'ятки археології
місцевого значення - Літописне городище «Горошин»
часу Київської Русі (X-XIII ст.) с. Горошине)*

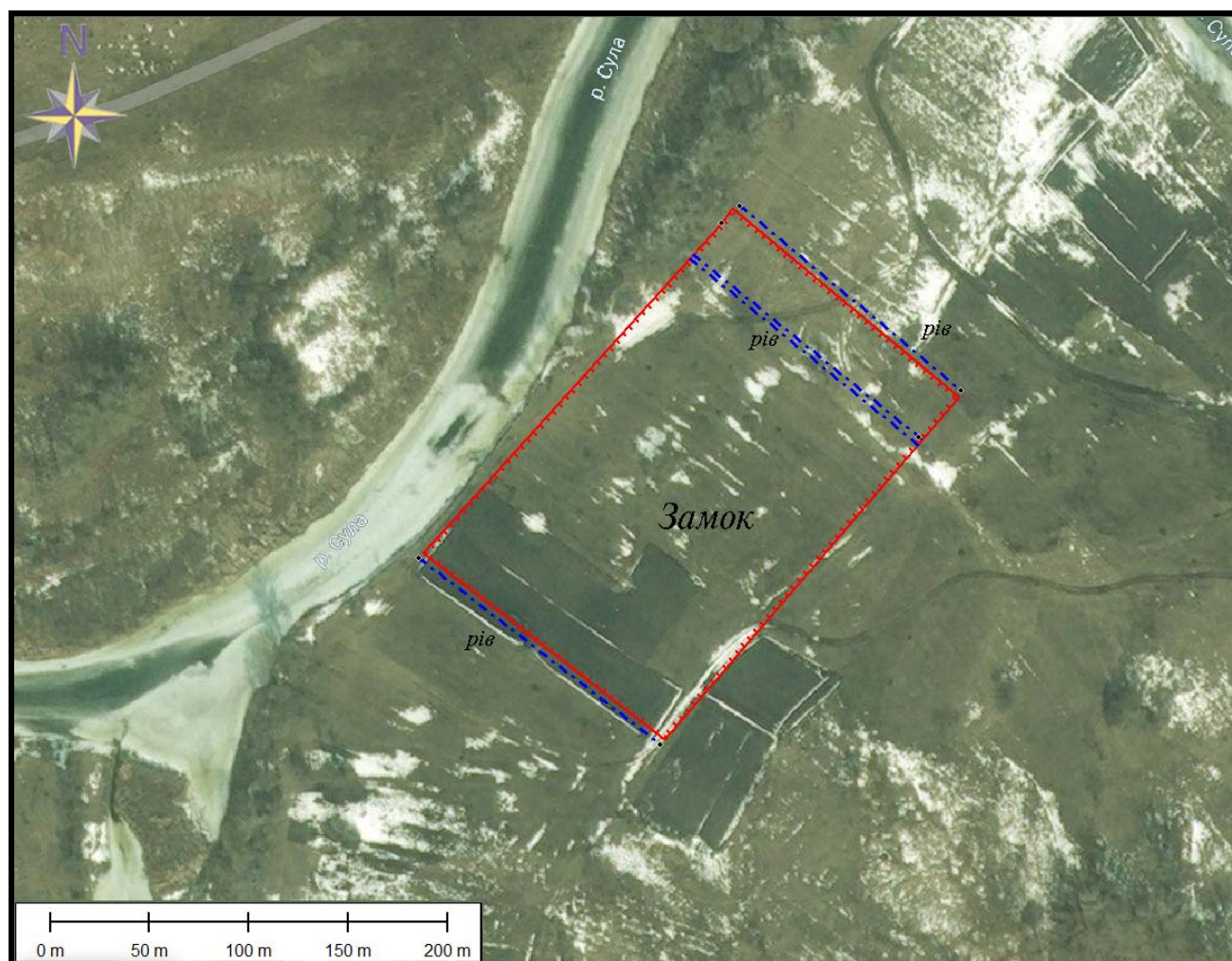
на передньому плані
укріплений майданчик
сотенного містечка Горошине

ІЛЮСТРАЦІЇ

I.1. Картографічні матеріали

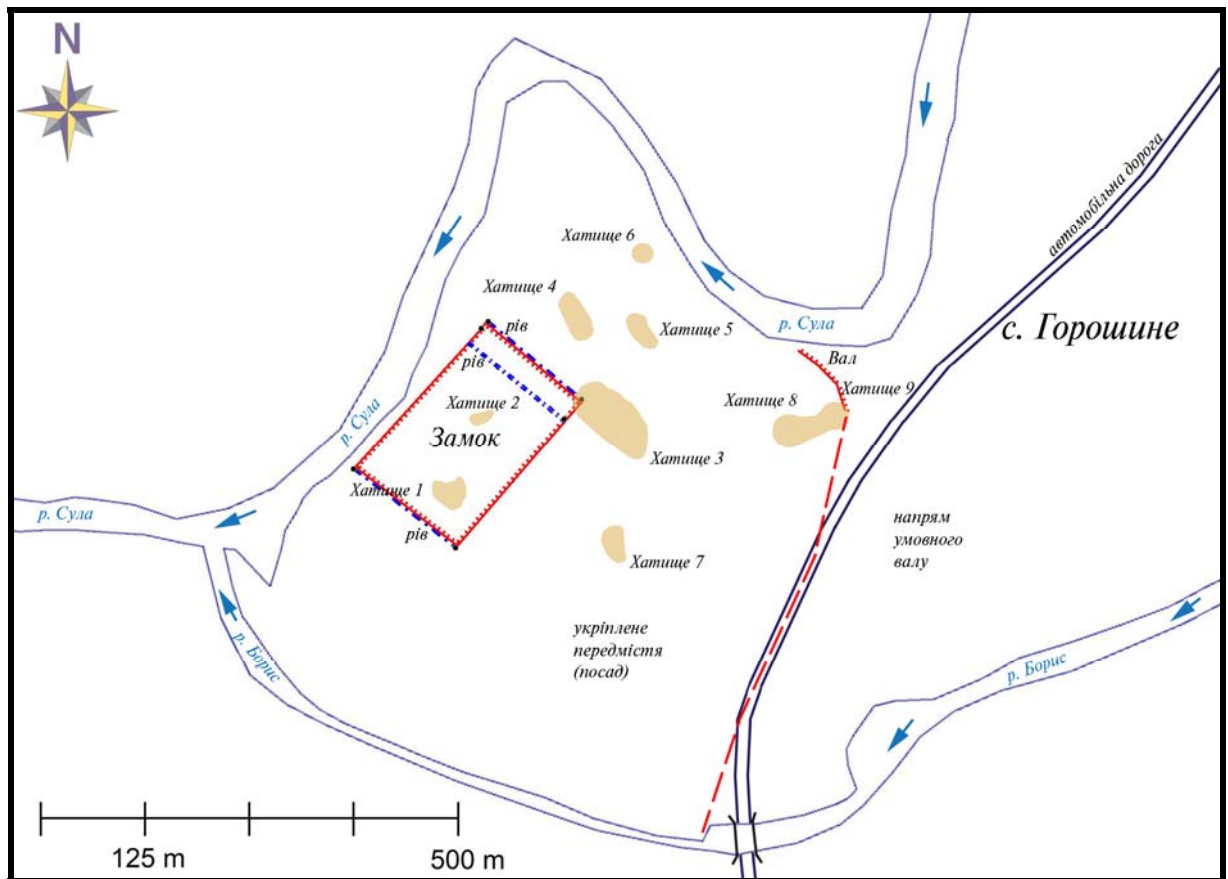

I.1. Схематичне розташування пам'ятки археології місцевого значення – Літописне городище «Горошин» часу Київської Русі (X-XIII ст.) в межах Полтавської області.

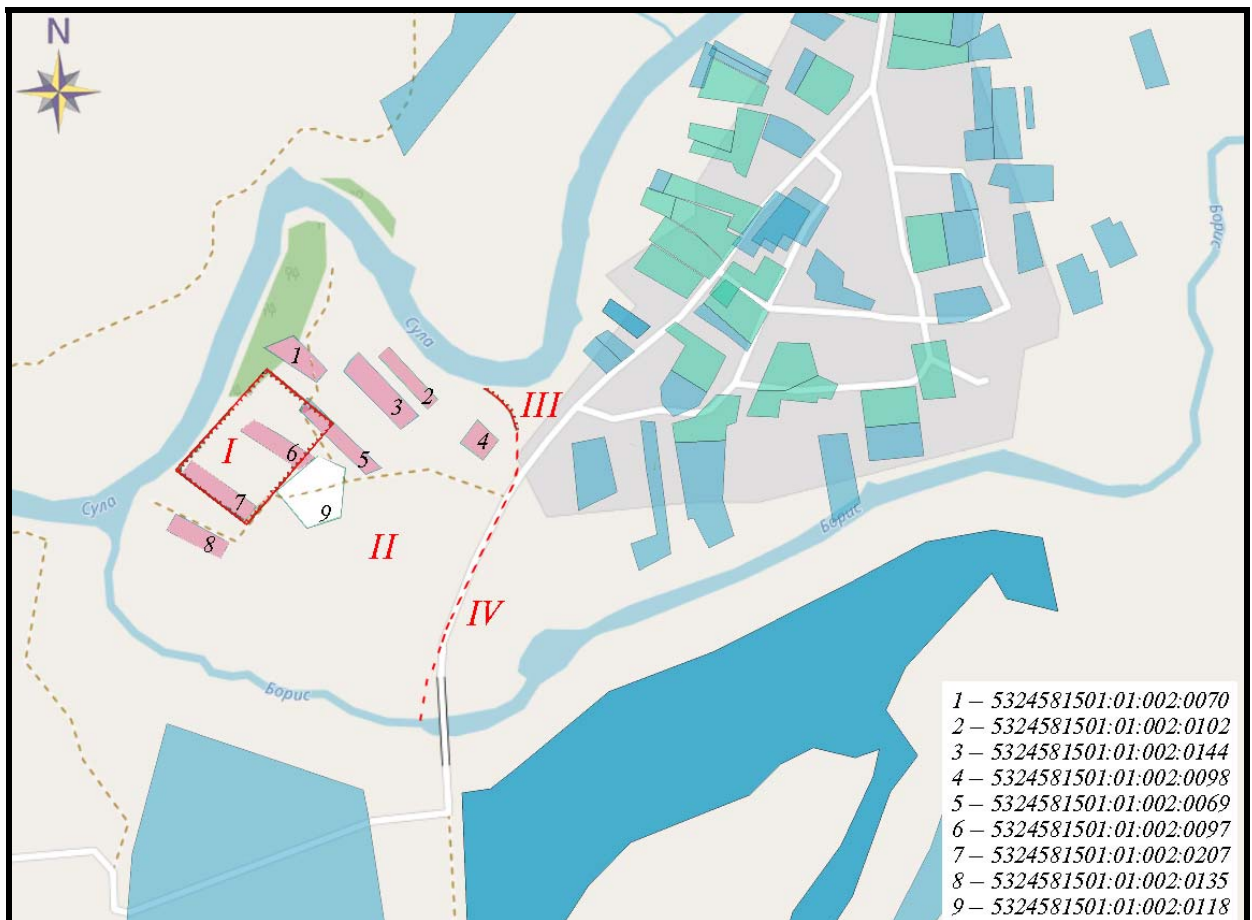

І.2. Горошине, с., Розташування пам'ятки археології місцевого значення на космічному фотознімку (зверху), частина пам'ятки – замок (знизу).
Основа: космічний фотознімок (програма «Google Earth 5.2.1.1588»).

І.3. **Горошине, с.**, Схематичне розміщення пам'ятки археології місцевого значення.

І.4. **Горошине, с.**, Літописне городище «Горошин» часу Київської Русі (X-XIII ст.). Схема розташування пам'ятки археології місцевого значення в межах земельних ділянок. Цифрами позначено: I – замок, II – укріплене передмістя (посад), III – вал, IV – напрям умовного валу. Червоним кольором позначені земельні ділянки приватної власності.

За основу взяті данні з сайту <https://kadastr.live>.

II. МАТЕРІАЛИ ФОТОФІКСАЦІЇ
II.1. ЗАГАЛЬНИЙ ВИГЛЯД

II.1.1. Горошине, с., Літописне городище «Горошин» часу Київської Русі (X-XIII ст.). Вигляд із півдня (зверху) та сходу (знизу).
Фото з квадрокоптера М.В. Коваленка, вересень 2024 р.

П.1.2. Горошине, с., Літописне городище «Горошин» часу Київської Русі (Х-ХІІІ ст.). Вигляд із північного сходу (зверху) та на південну частину пам'ятки із півночі (знизу). *Фото з квадрокоптера М.В. Коваленка, вересень 2024 р.*

П.1.3. **Горошине, с.**, Літописне городище «Горошин» часу Київської Русі (X-XIII ст.). Вигляд на західну частину пам'ятки із півдня та позначенням археологічних об'єктів.
Фото з квадрокоптера М.В. Коваленка, вересень 2024 р.

П.2. ВИГЛЯД НА СКЛАДОВІ ПАМ'ЯТКИ

П.2.1. Горошине, с., Літописне городище «Горошин» часу Київської Русі (X-XIII ст.). Вигляд на центральну та північну частину замка із заходу.

Фото з квадрокоптера М.В. Коваленка, вересень 2024 р.

П.2.2. Горошине, с., Літописне городище «Горошин» часу Київської Русі (X-XIII ст.). На передньому плані замок. Вигляд із півдня.

Фото з квадрокоптера М.В. Коваленка, вересень 2024 р.

П.2.3. Горошине, с., Літописне городище «Горошин» часу Київської Русі (X-XIII ст.).
Частина рову – 1,2 – південно-західна частина замка, 3 – північно східна частина замка.
Фото К.М. Мироненка, вересень 2024 р.

П.2.4. Горошине, с., Літописне городище «Горошин» часу Київської Русі (X-XIII ст.). Північна частина замку.

Фото К.М. Мироненка, вересень 2024 р.

П.2.5. **Горошине, с.**, Літописне городище «Горошин» часу Київської Русі (X-XIII ст.).
Центральна частина замку. *Фото К.М. Мироненка, вересень 2024 р.*

П.2.6. Горошине, с., Літописне городище «Горошин» часу Київської Русі (X-XIII ст.).Південна частина укріпленого передмістя (посаду). Вигляд із півночі.
Фото К.М. Мироненка, вересень 2024 р.

П.2.7. Горошине, с., Літописне городище «Горошин» часу Київської Русі (X-XIII ст.). Південно східна та східна частина укріпленого передмістя (посаду).
Вигляд із заходу. *Фото К.М. Мироненка, вересень 2024 р.*

П.3. ЗНАХДКИ З ТЕРИТОРІЇ ПАМ'ЯТКИ

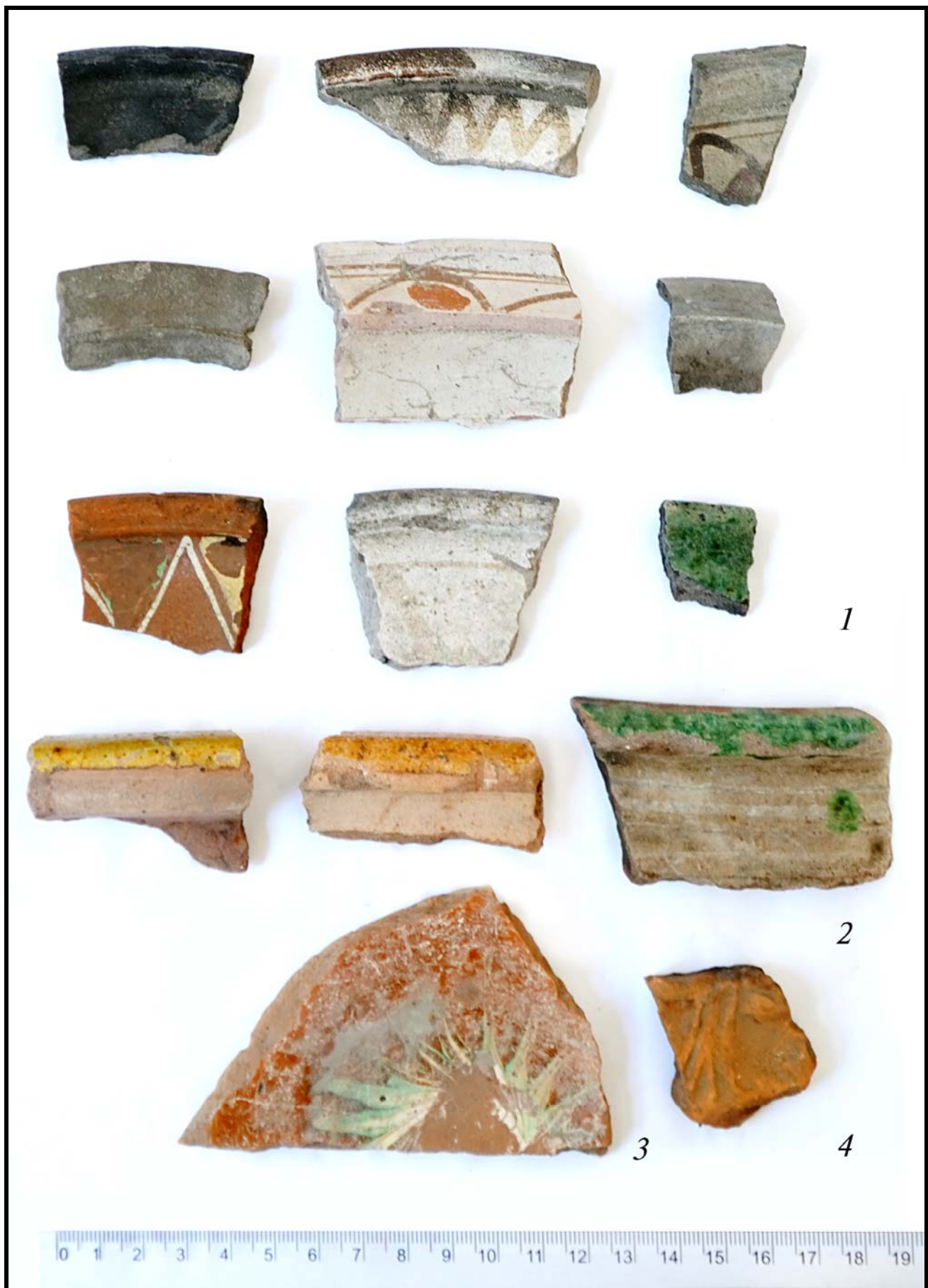

П.3.1. Горошине, с., Літописне городище «Горошин» часу Київської Русі (X-XIII ст.). Знахідки фрагментів посуду.

Цифрами позначені: 1 – фрагмент стінки посудини епохи бронзи; 2 – вінце горщика черняхівської культури; 3 – вінце горщика XVII ст.; 4 – уламки вінець та стінок димлених горщиків XVIII ст.; 5 – фрагменти вінцевих частин світлоглиняних горщиків XVIII ст.

Фото Ю.В. Деркач, вересень 2024 р.

П.3.2. Горошине, с., Літописне городище «Горошин»
часу Київської Русі (X-XIII ст.). Знахідки фрагментів посуду та кахлів.
Цифрами позначені: 1 – фрагмент вінець димлених та світлоглиняних мисок або полумисків
XVIIIст. – XIX ст.; 2 – уламки вінець макітр XIX ст.; 3 – фрагмент денця (внутрішня сторона)
миски XIX ст.; 4 – фрагмент кахлі XVIIIст. *Фото Ю.В. Деркач, вересень 2024 р.*

ІІІ. НЕГАТИВНІ ЧИННИКИ

ІІІ.1. Горошине, с., Літописне городище «Горошин» часу Київської Русі (X-XIII ст.). Розорювання та Хатище 1. Вигляд із заходу.

Фото К.М. Мироненка, вересень 2024 р.

ІІІ.2. Горошине, с., Літописне городище «Горошин» часу Київської Русі (X-XIII ст.). Городи мешканців села та Хатище 5. Вигляд із південного-заходу.

Фото К.М. Мироненка, вересень 2024 р.

III.3. **Горошине, с.,** Літописне городище «Горошин» часу Київської Русі (X-XIII ст.). Городи мешканців села та Хатище 2. Вигляд із заходу.
Фото К.М. Мироненка, вересень 2024 р

III.4. **Горошине, с.,** Літописне городище «Горошин» часу Київської Русі (X-XIII ст.). Розорювання та Хатище 3. Вигляд із сходу.
Фото К.М. Мироненка, вересень 2024 р.

III.5. **Горошине, с.**, Літописне городище «Горошин» часу Київської Русі (X-XIII ст.). Розорювання та Хатище 7. Вигляд із півночі.
Фото К.М. Мироненка, вересень 2024 р.

III.6. Горошине, с., Літописне городище «Горошин» часу Київської Русі (X-XIII ст.). Польовий шлях, що проходить вздовж південно-східної сторони замка.
Фото К.М. Мироненка, вересень 2024 р.

III.7. Горошине, с., Літописне городище «Горошин» часу Київської Русі (X-XIII ст.).

На фото показано розташування польових шляхів та асфальтованої дороги по території пам'ятки. Вигляд із північного сходу

Фото з квадрокоптера М.В. Коваленка, вересень 2024 р.

ВИЩА АТЕСТАЦІЙНА КОМІСІЯ УКРАЇНИ

ДИПЛОМ КАНДИДАТА НАУК

ДК №055336

видано

Гейку
Анатолію Володимировичу

Рішення президії Вищої
атестаційної комісії України
від 14 жовтня 2009 року
(протокол № 10-06/4)

м. Київ

ВИЩА АТЕСТАЦІЙНА КОМІСІЯ УКРАЇНИ

Рішенням спеціалізованої вченої ради
Інституту археології НАН України

на підставі прилюдного захисту дисертації

Гейку
Анатолію Володимировичу

присуджено науковий ступінь

КАНДИДАТА
історичних наук
зі спеціальності
археологія

Голова
спеціалізованої вченої ради

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

ДК №055336

